

จิต-ธรรมชาติที่รู้

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺน โต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๔

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรม เราอุตส่าห์เกิดมานะ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เพราะเกิดมาพบพระพุทธศาสนาเลยหูตาสว่าง ถ้าไม่เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เห็นไหม

“จิต! ธรรมชาติที่รู้” มันรู้ของมันนะ จิตนี้เป็นธรรมชาติที่รู้ พอจิตมันมีการเกิด พอเกิดขึ้นมานี้ถ้าไม่พบพระพุทธศาสนา เราจะมีมุมมองความรู้สึกแตกต่างกันไป แต่ในพระพุทธศาสนาสอน เห็นไหม เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ขึ้นมาถึงย้อนอดีตชาติได้ ย้อนได้หมายความว่ามันมีที่มาที่ไปอย่างไร

ถ้าไม่มีที่มาที่ไปนะ.. เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมนะ เผยแผ่ธรรมเทศนาว่าการ เวลาใครฟังเทศน์คนเดียวเป็นพระอรหันต์.. พระจะถามมาก “ทำไมเป็นอย่างนั้น.. ทำไมเป็นอย่างนั้น..” ถ้าเป็นอย่างนั้นเพราะอะไร เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอนาคตังสญาณ รู้ไปหมด คำว่า “รู้” เพราะอะไร เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสร้างบุญญาธิการมา

ถ้าเป็นศาสดา! ถ้าศาสดายังมีความสงสัย ศาสดายังไม่หูแจ้งตาสว่าง ศาสดาจะสอนได้อย่างไร ศาสดาต้องหูแจ้งตาสว่าง ศาสดารู้หมด เพียงแต่ว่าในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในพระไตรปิฎก นี่ในพระไตรปิฎกพูดไว้เองว่ามีพระถามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า บอกว่า “สิ่งที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูดนี้มันสว่างกระจ่างแจ้ง ไม่มี ความลับ ไม่มีลับลมคมในในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า”

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า “นี่เป็นแค่ใบไม้ในกำมือเท่านั้น”

ถ้าไปไม้ในป่า ความรู้ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังมีอีกมหาศาล แต่มันไม่เป็นประโยชน์ เห็นไหม คำว่า “ไม่เป็นประโยชน์” เวลาเราคิดซัดขึ้นไปถามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ท่านแสดง ท่านจะแก้ไขเราทั้งนั้น แต่ถ้าเป็นสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์ใช้ไหม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่พยากรณ์.. คำว่า “ไม่พยากรณ์” มันไม่เป็นประโยชน์นะ นี่เป็นประโยชน์ อยากรู้อยากเห็น “นรก-สวรรค์มีหรือเปล่า เป็นจริงหรือเปล่า” เวลา “เป็นจริงหรือเปล่า” เวลาไปถามนี่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านไม่ตอบนะ

แต่เวลาพระโมคคัลลานะไปเที่ยว ไปสวรรค์มา ไปต่างๆ มา เห็นไหม มายืนยันว่า “คนบ้านนั้น ตระกูลนั้น ตายแล้วได้ไปเกิดชั้นนั้นๆ” องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ารับประกันตลอด สิ่งที่เป็นประโยชน์.. สิ่งที่เป็นประโยชน์ ให้คนเชื่อมั่น ให้คนเห็นเรื่องทำได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว การทำคุณงามความดี มันจะเป็นประโยชน์กับใจดวงนั้น ใครทำความชั่ว มันจะให้โทษกับใจดวงนั้น ถ้าใจดวงนั้น.. การเกิดและการตายในวัฏสงสาร.. นี่พระโมคคัลลานะไปมา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านรับประกันนะ.. ท่านบอกว่า เวลาแสดงธรรม ชาวราชคฤห์บ้านนั้น ตายที่ไหน ไปเกิดที่ไหน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านรับรองหมด ท่านรับรองเห็นไหม นี่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเผยแผ่ธรรม

แต่ถ้าผู้ที่มีทิฏฐิมานะมาถาม “จะต้องแสดงให้เห็นอย่างนั้นๆ”

ท่านบอกว่า “เราได้สัญญาไว้หรือว่าเราจะพูดอย่างนั้น เราไม่ได้สัญญาไว้เลย”

ท่านไม่ได้สัญญาไว้เลย ไม่ใช่หน้าที่ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะแสดงอย่างนั้น ไม่แสดงอย่างนั้นนะ ไม่แสดงอย่างนั้น เพราะเป็นทิฏฐิมานะ มันไม่เป็นประโยชน์! ไม่เป็นประโยชน์ตรงไหน? ไม่เป็นประโยชน์เพราะเขาไม่ได้สงสัย เขาไม่ได้เป็น เหมือนธรรมโอสธไง ถ้าเป็นธรรมโอสธ เป็น โอสธ เป็นสิ่งที่แก้ไข เป็นสิ่งที่ เป็นประโยชน์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะพยากรณ์ทันที แต่นี่มันไม่ใช่! มันไม่ใช่ขึ้นมา นี่เป็นทิฏฐิมานะเฉยๆ เป็นอยากรู้อยากเห็นเฉยๆ เห็นไหม นี่เพราะความไม่รู้ไม่เข้าใจ เขามีทิฏฐิของเขา เขาต้องการอย่างนั้น นี่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่พยากรณ์ ฉะนั้น คำว่า “พยากรณ์” นะ..

ฉะนั้น ในปัจจุบันเราเกิดเป็นชาวพุทธ พบพระพุทธรูปศาสนา หูแจ้งตาสว่าง เราก็เข้าใจของเรา แต่ขนาดว่าเข้าใจของเรานะ เราจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ถ้าคนมีมุมมอง มุมมองในเรื่อง

ของจิต เห็นใหม่ ในลัทธิศาสนาต่างๆ เวลาพูดถึงเรื่องจิตเรื่องวิญญาณต่างๆ ก็มีมุมมองต่างๆ กัน ไป ฤๅษีไซไฟรเขาก็มีมุมมองของเขาเป็นอย่างหนึ่ง เพราะฤๅษีไซไฟร เห็นใหม่ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากำลังแสวงหาอยู่ ไปศึกษากับเจ้าลัทธิต่างๆ พวกเดียรถีย์ นิครนถ์ต่างๆ เขาก็มีความเห็นของเขา เขาก็ว่าไปของเขา

สิ่งที่ความสงบของเขาเพราะอะไร เพราะมุมมองของเขา เพราะความรู้สึก ปัญญาของเขา เขาถือว่าเขาปฏิบัติจนตนว่าเขาเป็นศาสดา เขาเป็นพระอรหันต์ทั้งนั้นนะ แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปศึกษามาแล้ว ไม่มีสิ่งใดที่เป็นความจริงเลย ฤๅษีไซไฟร เวลาเขาทำความสงบของใจเข้ามานะ เขาเข้ามานสมาบัติของเขา เขารู้วาระจิตได้ เขารู้แบบฌานโลกีย์ได้ทุกอย่างเลย สิ่งที่เป็นฌานโลกีย์ คำว่า “ฌานโลกีย์” เห็นใหม่

จิต-ธรรมชาติที่รู้.. ธรรมชาติที่รู้!

ถ้าธรรมชาติที่รู้ เวลาจิตมันธรรมชาติที่รู้ ธรรมชาติที่รู้มันมีพลังงานของมันไง

เวลาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกไว้นะ “สิ่งที่มีคุณค่าที่สุดคือหัวใจของมนุษย์” เพราะหัวใจของมนุษย์มันสามารถชำระกิเลสของมันได้ นี่หัวใจของมนุษย์ สิ่งชำระกิเลสต้องกลับมาชำระที่ใจนี้ แต่ขณะที่คนที่เขามีวุฒิภาวะไซไฟรใหม่ เขามีจิต-ธรรมชาติที่รู้.. ธรรมชาติมันรู้เหมือนกัน ธรรมชาตินี้มันรู้ แต่มันรู้ด้วยวิธีการใดล่ะ?

เวลามันรู้ขึ้นมา มันรู้ในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า รู้ด้วยธาตุ ๔ และขันธ์ ๕ คือส่งออก ความรู้ของเขา ความเห็นของเขา.. ฤๅษีไซไฟร เวลาเขาทำความสงบของใจขึ้นมา เขามีฌานสมาบัติของเขาขึ้นมา เห็นใหม่ เขารู้ของเขา เขารู้ด้วยอภิญญา ด้วยฌานโลกีย์ของเขา สิ่งที่เป็นฌานโลกีย์ มุมมองมันเป็นอย่างไรล่ะ เพราะฌานโลกีย์ของเขา นี่ธรรมชาติที่รู้มันรู้ด้วยพลังงาน มันรู้ด้วยการส่งออกไป มันจะเข้าไปสู่จิตนั้นไม่ได้เลย เพราะสิ่งที่ทำความสงบของใจ เวลาฌานโลกีย์ เวลาอภิญญา มันส่งออกทั้งหมด

ทีนี้พอเวลาส่งออกทั้งหมด เวลาการประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เราบอกว่า สิ่งทีบอกเรา พวกกรรมฐาน พวกพุทธโธ มันจะเกิดนิมิต เกิดต่างๆ สิ่งนี้มันเป็นวิธีการ มันเป็นเรื่องของจิต ธรรมชาติที่มันรู้ มันรู้ของมันอย่างนั้น แต่เขาจะย้อนกลับ! เขาจะย้อนกลับเข้ามาสู่จิต แต่ในเมื่อ

ยังไม่ย้อนกลับ มันกำลังจะย้อนกลับ มันมีสิ่งที่มีมันเป็นพันธกรรมของมัน เป็นสิ่งขวากหนามของจิต มันก็เป็นอีกเรื่องหนึ่งใช่ไหม

แต่ถ้าเขา.. จิต-ธรรมชาติที่รู้ รู้โดยกิเลสตัดหาความทะยานอยาก เขารู้ของเขาได้อย่างนั้น ถ้าเขารู้ของเขาได้อย่างนั้น เขามีปัญญาได้ขนาดนั้น เขาก็มีของเขา มีความเห็นแตกต่างของเขา มีความพอใจของเขาละ นี่คือวุฒิภาวะ วุฒิภาวะของจิต จิตที่มันไม่มีอำนาจวาสนา เขาก็เชื่อของเขาได้แค่นั้นละ

แต่ในปัจจุบันนี้ เวลาเราประพฤติปฏิบัติ เราศึกษาธรรมๆ กันนะ ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอย่างหนึ่งนะ กิเลสตัดหาความทะยานอยากที่มันตีความตีค่านั้นก็ไปอีกอย่างหนึ่ง คูมูมมของลัทธิศาสนาต่างๆ เห็นใหม่ เขาว่าถือพระเจ้า พระเจ้าเป็นผู้พิพากษา ทำคุณงามความดี แล้วล้างบาปของเขา นี่พระเจ้าเป็นผู้พิพากษา

ในพราหมณ์ก็บอกว่ามันเป็นอาตมัน เราเป็นส่วนหนึ่งของพระเจ้า ทำสิ่งใดแล้วต้องไปสิ้นสุดที่พระเจ้า พระเจ้าจะเป็นผู้ตัดสินเท่านั้น นี่เหมือนกัน ถ้านี้เป็นตรรกะ ความเป็นตรรกะ หมายถึงว่าเป็นนักปราชญ์ เห็นใหม่ พราหมณ์สมัยนั้นนะ เขามีความรู้ความเห็นของเขา เขามีความรู้ความเห็นเรื่องของจิตของเขาได้แค่นี้ เขาก็มีความรู้ความเห็นเป็นไปได้เท่านั้น ฉะนั้น มีความรู้ความเห็นเท่านั้นใช่ไหม

เราเอง เคี้ยวนี้ ปัจจุบันนี้ เราเป็นนักปราชญ์เหมือนกัน เรามีการศึกษาขึ้นมา เราก็บอกว่า “จิตนี้ นิพพานมันมีอยู่แล้ว เราค้นค้นเข้าไป เรากำหนดของเราเข้าไป พอไปถึงนิพพาน นิพพานจะเป็นผู้พิพากษาแล้ว นิพพานจะพิพากษาว่าเราจะ.. เห็นนิพพานแคว้นหนึ่งเป็น โสดาบัน เห็นนิพพานแคว้นหนึ่งจะเป็นสกิทาคา เป็นอนาคา ไปถึงเห็นนิพพานจนเต็มตาเต็มใจ มันถึงจะเป็นนิพพาน” เห็นใหม่

เวลาพวกนับถือพระเจ้านะ เขาว่า “พระเจ้าจะเป็นผู้พิพากษา” พิพากษาทำดีทำชั่วของเรา นี่ แล้วทำดีทำชั่วของเราแล้วอ่อนวอนนะ อ่อนวอนแล้วมันจะได้ตามความสมความปรารถนา พระเจ้าจะดูแลเรา นี่เขามีความเชื่อของเขาอย่างนั้น ถ้ามีความเชื่อของเขาอย่างนั้นนะ แล้วเวลา เขาก็มีการปฏิบัติเหมือนกัน เขามีการสวดมนต์ของเขา เขามีการร้องเพลงของเขา แล้วจิตใจของ

เขาก็เป็นนะ จิตใจของเขานะ เขาทำได้ “ผู้ใดมีความทุกข์ เขาจะเปลื้องความทุกข์ออกจากใจของเขา ผู้ใดมีโรคร้ายไข้เจ็บ เขาจะเปลื้องโรคร้ายไข้เจ็บออกจากเขา” นี่ของเขาทำได้

แต่พุทธศาสนาไม่มีสิ่งใดสมความปรารถนาเลย มีแต่ความทุกข์ “ทุกข์เป็นอริยสัจ ทุกข์เป็นความจริง” เขาเบื่อหน่าย เขาไม่มีกรรม แต่ถ้าเขาไปอ่อนวอนกัน เขาไปขอกันนะ แล้วเขาได้เห็นไหม

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่าเรื่องจิตนี่เรื่องสำคัญมาก “มนโปกฺขุพฺพกฺมาธมฺมา.. ใจเป็นใหญ่ ใจเป็นประธาน ใจเป็นผู้ระลึกรู้” ทีนี้ใจที่ผู้ระลึกรู้..

นี่ถ้าเขาเชื่อถือของเขา เขามั่นคงของเขา ความมั่นคงของเขา อาการของใจ ใจมันเป็นไปได้ ถ้าพูดถึงเขาอ่อนวอนเอา เขาขอเอาได้ พวกเราในปัจจุบันนี้ ชาวพุทธที่ถือลัทธิต่าง ชาวพุทธที่ขาดจากไตรสรณคมน์ เห็นไหม เวลาเขาไปทรงเจ้าเข้าผี เวลาทรงเจ้าเข้าผี มีความทุกข์ “ลูกข้างจะมีความทุกข์มาก ขอให้เจ้าพ่อเจ้าแม่ช่วยหน่อย” เจ้าพ่อเจ้าแม่ก็พ่นน้ำลายใส่หัวนะ “ไอ้ไอ้.. ทุกข์หายหมดเลย มีความสุข”

เหมือนกัน! มันก็มีค่าเท่ากันนะ เราไปหาเจ้าพ่อเจ้าแม่นะ เจ้าพ่อเจ้าแม่ก็บ้วนน้ำลายใส่หัวนะ ถ่มน้ำลายใส่หัวนะ “ลูกข้าง พวง.. หาย.. พวง.. หาย” นี่เห็นไหม พระเจ้าเป็นผู้พิพากษา เพราะผู้พิพากษา จิตใจทำไมมันมีผลละ นี่ก็เหมือนกัน เวลาเราไปหาคนทรงเจ้าเข้าผี “ลูกข้างมีความทุกข์มาก ลูกข้างมีแต่ความทุกข์ร้อน โอ๊ย.. พวง.. หาย.. พวง.. หาย..” หายนะ หายด้วยสัญญาอารมณ์ หายด้วยสามัญสำนึกเดียวกันนี่แล้วมันเป็นอย่างไรต่อไปละ

เวลามันทุกข์ มันแบกทุกข์มาแทบเป็นแทบตาย พอเขาพวง.. หาย.. นี่หายตามเขาไปเลย เห็นไหม ใจมันเป็นนะ ใจมันคิด ใจมันเป็นขึ้นไป เราก็ไปเห็นว่ามันเป็นความมหัศจรรย์ เป็นความจริง นี่สิ่งที่โลกเขาเป็นกันอย่างนั้น

“จิต-ธรรมชาติที่รู้” แต่รู้ด้วยมุมมองและวิธีการของใคร ถ้ารู้ที่มุมมองนะ เห็นไหม จิตนี้เป็นสากลนะ เวลาเราทำสมาธิเข้าไปสู่จิตมันเป็นสากล แต่คำว่า “เป็นสากล” สากลแล้วรับรู้เรื่องอะไรต่อไป สิ่งที่ได้รับรู้เรื่องอะไรต่อไปเพราะจิต.. เข้าไปสู่จิต จิตเป็นสากล แต่มันเป็นอวิชชา มันมีค้นหาความทะยานอยากครอบงำมันอยู่นะ ถ้ามีความค้นหาทะยานอยากครอบงำมันอยู่นะ

แล้วเราจะก้าวเดินอย่างไรต่อไป ถ้าเราจะก้าวเดินต่อไปอย่างไร เห็นไหม คุณติ เวลามนุษย์เรา คนตายจิตออกจากร่างไป มันก็ซากศพ มันก็ขอนไม้ มันก็แร่ธาตุอันหนึ่ง ธาตุ ๔ เท่านั้น ต่อไปมันจะแข็งนะ แล้วพอกาลเวลาผ่านไป มันจะเน่าของมัน มันย่อยสลายกลับไปสู่ธรรมชาติเดิมของเขา ดิน น้ำ ลม ไฟ นี่มันเป็นธาตุ ๔ แน่นนอนอยู่แล้ว นี่พูดถึงว่าถ้าจิตมันออกจากร่างไป มันมีสิ่งใดบ้าง ร่างกายนี้จะรับรู้สิ่งใด

แต่เวลามีจิตอยู่ แล้วเรารับรู้สิ่งใด? ที่นี้พอศึกษาศาสนา เราเป็นชาวพุทธ ชาวพุทธบอกว่า “ให้ย้อนกลับมา” เพราะเราย้อนกลับมา เวลาเรานับถือศาสนา เราถึงไตรสรณคมน์ เรานับถือพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เป็นที่พึ่งของเรา ถ้าพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เป็นที่พึ่งของเรา ใครเป็นที่พึ่งล่ะ? องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา เพราะบรรพบุรุษของเรามีปัญญา ถึงนับถือพระพุทธศาสนา แล้วเราเกิดมาท่ามกลางพระพุทธศาสนา เราเกิดมาเป็นชาวพุทธ

ที่นี้เราเกิดมาเป็นชาวพุทธ เราก็มองวัฒนธรรมประเพณีของเรา วัฒนธรรมประเพณีนี้ วัฒนธรรมประเพณีของเรา เห็นไหม “ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา” ที่นี้เราเป็นอุบาสก-อุบาสิกา เราเป็นภิกษุ เป็นนักบวชกันอยู่ที่นี่ สิ่งทีวัฒนธรรมประเพณี เห็นไหม วัฒนธรรมประเพณีของเรา เราก็กวักวัฒนธรรมประเพณีของเรา ที่นี้เราก็กวักศึกษาระยะของเรา ถ้าเรามีศรัทธา ความเชื่อ เราจะประพฤติปฏิบัติ เราก็กวักศึกษาระยะของเรา

“ศึกษาระยะๆ” ศึกษาระยะของใคร?

เวลาพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เราถึงไตรสรณคมน์ เรามีที่พึ่งอาศัย เวลาเราศึกษา เราศึกษาระยะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ยิ่งศึกษาภิกษุธรรมยิ่งชัดเจน อากาของจิต จิตมันมีอาการของมันตลอดไป ศึกษาแล้วมันได้อะไรล่ะ? ศึกษาในภาคปฏิบัติ.. ปรัชญา ปฏิบัติ ปฏิเวธ.. การศึกษาเล่าเรียน เพราะเราศึกษามา เวลาศึกษา เห็นไหม

คุณติ เวลามุมมองของชาวพุทธที่ขาดจากไตรสรณคมน์ ขาดจากไตรสรณคมน์เพราะไปถือผีถือสาว เวลาถือผีถือสาว เวลาที่มีความทุกข์ความร้อน ไปหาทรงเจ้าเข้าผี เห็นไหม เขา “พวง.. หาย.. พวง.. หาย..” จิตใจทำไมมันปลอดโปร่งล่ะ.. จิตใจนะ ถ้าคนเชื่อของเขา เขาทำของเขา

เห็นไหม คนถือผี มีสิ่งใดต้องเสี้ยนผีๆ เพื่อความอยู่มั่นคงของเขา ความมั่นคงของเขานี้เพราะจิตใจของเขา เขาเชื่อของเขา เขาผ่อนคลายของเขาได้

ฉะนั้น ในการศึกษาธรรม จิตใจมันละเอียดลึกซึ้งกว่านั้น ศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า.. ความรับรู้ลึก! ความรับรู้ลึก! เห็นไหม นี่สิ่งนี้ ปริยัติ ความรับรู้ลึก.. รับรู้ลึกแล้วมันได้สิ่งใดมาละ เวลาประพฤติกฎปฏิบัติขึ้นมา ยิ่งศึกษาอภิธรรม รู้ไปหมด จิตก็ดวง จิตอย่างไร จิตมีความเป็นไปอย่างไร

ในเมื่อเรายังมีกิเลสตัดหาความทะยานอยากอยู่นะ เวลาศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามา มันทับซ้อนใจ ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ รัตนตรัย พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ แก้วสารพัดนึกนะ มันเป็นความสะอาดบริสุทธิ์

สังขารม อริยสังขารม ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาจะสุดยอด! สุดยอด! เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อาสวักขยญาณ ทำลายอวิชชาในหัวใจทั้งหมดนะ ขำระล้างมาร พญามารในหัวใจนะ ขำระล้าง “เรือนยอดของมาร เราได้หักแล้ว” สิ่งที่ได้หักแล้ว มันเป็นความสะอาดบริสุทธิ์ในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสะอาดบริสุทธิ์มาด้วยวิธีการสิ่งใด?

เวลาวางธรรมและวินัย เห็นไหม ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค.. มรรคญาณนะ เพราะมรรคญาณมันเกิดขึ้นมา มันเกิดนิโรธะ นิโรธ! นิโรธะคือนิพพาน ถ้านิพพาน แล้วนิพพานมันนิพพานเพราะเหตุใดละ? นิพพาน.. ทุกข์ควรกำหนด สมุทัยควรละ เห็นไหม ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค สิ่งของมันละ มันละเรื่องอะไรละ มันมีการกระทำของมัน จิตมีการกระทำของจิตนั้น มรรคญาณทำลายอวิชชา หักเรือนยอดของมารแล้ว สิ่งที่ได้หักแล้ว ถึงเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ววางธรรมและวินัยไว้

แล้วเรามาศึกษาธรรมๆ ศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วทับซ้อน! เอาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทับซ้อนที่กิเลสเรา! ในเมื่อมันทับซ้อนด้วยกิเลส มันจะเป็นธรรมใหม่? มันไม่เป็นธรรมขึ้นมาเพราะเหตุใด นี่ไง ในเมื่อจิตมันเป็นธรรมชาติที่รู้ จิตมันเป็นธรรมชาติที่รู้! รู้เรื่องอะไร? ในเมื่อจิตเป็นธรรมชาติที่รู้

แต่เรารู้โดยปัญญาชนเดี๋ยวนี้ เราว่าเราเข้าใจ เรามองจิตของเราเป็นวิทยาศาสตร์ไง เห็นใหม่ จิตของเราต้อง.. นี่ศึกษาอิทธิฤทธิ์ใหม่ “จิตนี้มันเป็นวิปัสสนา มันเป็นกายนุปัสสนาสติปัฏฐาน มันเป็นสติปัฏฐาน มันมีความรู้สึก..”

เวลาคนไข้นะ เวลาคนไข้ที่เขาโคมานะ เขาอยู่ไอซียูนะ เขามีเครื่องวัดคลื่นหัวใจ เขาก็วัดของเขาได้นะ คลื่นหัวใจมันจะขึ้น เห็นใหม่ กราฟจะขึ้นทันที เขาวัดคลื่นหัวใจของเขา แล้วเป็นกรรมใหม่? คนโคมา คนจะตายอยู่แล้ว คนโดยปกติ การรักษา ถ้าคนรักษาเจ็บไข้ได้ป่วย ธรรมดา เขาก็รักษากันเป็นธรรมดา แต่เวลาคนใกล้ตาย คนที่มีโคมา คนสลบ เขาก็มีคลื่นรับคลื่นหัวใจว่ามันยังมีชีวิตอยู่ใหม่ ยังดำรงธาตุขันธ์ได้อยู่ใหม่... เขาก็วัดของเขาได้ วิทยาศาสตร์ เขาก็วัดด้วยวิทยาศาสตร์เลย

แล้วเวลาเราคิดของเรา เห็นใหม่ เวลาพิจารณาของเรา มันทับซ้อนๆ เพราะว่ามันคิดแบบวิทยาศาสตร์ คิดแบบสูตรสำเร็จ มันคิดของมันเอง ฉะนั้น มันรู้อย่างนี้ มันรู้ทับซ้อน

ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นเรื่องหนึ่งนะ ปริยัตินี้เป็นเรื่องหนึ่ง ฉะนั้น เวลาคำว่าปริยัตินี้เป็นเรื่องหนึ่ง เราศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ศึกษาไว้เป็นแนวทาง ปริยัตินี้เขาศึกษาไว้เพื่อปฏิบัติ ฉะนั้น เวลาปฏิบัติขึ้นไป เพราะปฏิบัติไม่มีครูไม่มีอาจารย์ พอไม่มีครูบาอาจารย์ เราก็เอาการปฏิบัติกับภาคปริยัติมาบวกกันไง มาทำให้เป็นอันเดียวกัน ทับซ้อนไป คิดว่ามันจะเป็นธรรม พอคิดว่าจะเป็นธรรม เห็นใหม่ คุณิ เวลาชาวพุทธที่ขาดจากไตรสรณคมน์ ไปถือผีถือสาธไปทรงเจ้าเข้าผีนะ เขาก็ทำของเขา มันแตกต่างกันตรงไหน!

แต่เวลาเพราะเรา.. เราเป็นกรรมฐาน! ครูบาอาจารย์ของเรามี! เพราะเราเป็นกรรมฐาน เห็นใหม่ หลวงปู่มั่น คุณิ เวลาหลวงตาท่านไปหาหลวงปู่มั่นครั้งแรก เวลาท่านเทศน์ครั้งแรก “มหา.. มหาเรียนมาจนเป็นมหานะ สิ่งที่เรียนมานี้เป็นปริยัติ! สิ่งที่เรียนมานี้เป็นปริยัติ! ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสุดยอดมาก เรียนธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาจนเป็นมหา ฉะนั้น ให้เกิดใส่หัวไว้ก่อนนะ! ให้เกิดใส่หัวไว้ก่อน! เก็บใส่ลิ้นชักไว้ แล้วลั่นกุญแจไว้ อย่าให้มันออกมา แล้วเราประพฤติปฏิบัติของเรา! เราประพฤติปฏิบัติของเรา! ถ้าปฏิบัติถึงจุดของมันแล้ว มันจะมาเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน แต่ถ้าจิตของเรายังประพฤติปฏิบัติยัง

ไม่ได้ถึง ถ้าเราปฏิบัติ นี่กิเลส ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าชั้นมหามาทับซ้อนไว้ทับซ้อนกิเลสไว้นะ.. มันจะเตะ! มันจะถีบกัน! มันจะมีความขัดแย้งกัน!”

แล้วเวลาหลวงปู่มันท่านเทศนาว่าการ สิ่งใดถ้ามันเป็นเคล็ดลับ มันเป็นสิ่งที่จะเป็นประโยชน์นะ ท่านจะข้ามไปๆ ท่านบอกว่า “สัญญา.. การจำมีโทษมาก มีโทษเพราะมันจะสร้างภาพ” ความสร้างภาพ เห็นใหม่ คุณิ เวลาจิตมันสร้างภาพขึ้นมาจะ มันจะสร้างให้เหมือนเลย ถ้ามันจะทำให้เหมือนนะ เวลาปฏิบัติไปนะเหมือนทั้งนั้น เวลาพูดนี้เหมือนหมดเลย

ในปัจจุบันนี้ เรามักง่ายกัน เรามักง่าย! เรายึดมั่น! เรายึดมั่น! เรายึดมั่น! เห็นใหม่ “สูกก่อนห้าม” เวลาปฏิบัติขึ้นไปนะ จะทางลัดทางสั้นเพื่อจะได้ประโยชน์ แล้วบอกว่า “ของมันมีอยู่แล้วๆ นิพพานมันมีอยู่แล้ว ทุกอย่างมันมีอยู่แล้ว” มันมีอยู่แล้ว ต้องให้นิพพานเป็นผู้พิพากษาใช่ไหม จะให้นิพพานพิพากษากิเลสหรือ? มันเอาอะไรไปพิพากษากิเลสละ

ถ้าจิตเป็นธรรมชาติที่รู้ แต่ด้วยวุฒิภาวะ ด้วยความอ่อนค้อยของจิต มันเลยสูกเอาเผากินไป แต่เพราะเรามีครูมีอาจารย์ในวงกรรมฐานเรา หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ท่านเป็นผู้รู้ก่อนมา ฉะนั้น เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ท่านจะรู้ก่อนขึ้นมา ท่านบอกว่า “ต้องทำความสงบของใจก่อน! ต้องทำความสงบของใจก่อน!”

ถ้าใจไม่สงบ เห็นใหม่ นี่ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถูกต้องไหม? ใช่! แต่เวลาหลวงปู่มั่นท่านบอกกับหลวงตา “เรียนจนเป็นมหา..” สิ่งที่เป็นมหา นี่ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้สุดยอด ไม่ใช่ของน่ารังเกียจ ของดีมาก! แต่เพราะกิเลสมันเอาธรรมมาซ้อน พอซ้อนกับกิเลส แล้วกิเลสมันอยู่จิต

จิต! เป็นธรรมชาติที่รู้.. จิตเป็นธรรมชาติที่รู้มันเป็นโดยสากลนะ เป็นธรรมชาติที่รู้ แต่รู้เรื่องอะไรละ? รู้อะไร? รู้แบบไหน? รู้มาเป็นโทษหรือเป็นคุณกับใจ?

ถ้ารู้มาเป็นโทษ แล้วสิ่งที่รู้มามันจะเป็นคุณกับใจไหม ถ้ามันมีวิชาในหัวใจ มันจะเป็นคุณหรือเป็นโทษ แม้แต่ของดีๆ ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้ประเสริฐที่สุด เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา วางธรรมและวินัยไว้ก็เพื่อจะรู้สัตว์

ชนสัตว์ เรามาจะประพฤติปฏิบัติก็จะประพฤติปฏิบัติเพื่อให้เราพ้นจากกิเลส ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้สะอาดบริสุทธิ์

แต่เพราะใจเรามีวิชา ใจเรามีกิเลสนะ ความสะอาดบริสุทธิ์ ของคิงามมาคลุกเคล้ากับกิเลสค้นหาความทะยานอยากนะ มันจะสะอาดบริสุทธิ์ไปที่ไหนนะ มันก็เป็นการสร้างภาพเห็นใหม่ “นิพพานมีอยู่แล้ว ทุกอย่างมีอยู่แล้ว ทำให้เข้าไปแล้วนิพพานจะพิพากษาให้เราเป็นผู้ที่สะอาดบริสุทธิ์” มันเป็นไปได้ยังไง? นี่เพราะความสุขเอาเผากิน มันเลยไม่เป็นประโยชน์

แต่เวลาหลวงปู่มันท่านกระทำของท่านมา ท่านถึงบอกว่าศึกษามาแล้วให้วางไว้ก่อน วางไว้ แล้วทำความสงบของใจ พอทำความสงบของใจ เราจะทำความสงบของใจ ถ้าเด็ก ถ้าไม่มีประสบการณ์ของจิตมาก ให้บอกให้เด็กกำหนดทำความสงบของใจนี้เด็กจะทำได้ง่ายมาก ผู้เฒ่าผู้แก่ผ่านโลก ผ่านสังขมามาก ถือที่ปฏิญญาว่าตัวเองมีความรู้ เวลาจะทำความสงบของใจนี้มันระแวงแคลงใจไปทุกอย่างเลย “จะเดินหน้าก็ไม่กล้า กลัวผิดกลัวพลาด จะถอยหลังหรือก็อายมากปานขนาดนี้แล้ว ชีวิตนี้ก็สั้นนัก ก็อยากจะมีกรรมร่วมเย็นเป็นสุข จะถอยหลังก็ไม่อยากถอย ใ้อจะก้าวหน้าก็กลัวผิดกลัวพลาด ใ้อจะแฉลบออกข้างออกก็บอกเราเป็นชาวพุทธ” นี่มันห่วงหน้าพะวงหลัง มันทำอะไรไม่ถูกไปสักอย่างเลย มันวางอะไรไม่ได้เลยเพราะอะไร เพราะกิเลส มันแก้กล้า เพราะค้นหาความถ้อมัน ยึดมันถ้อมันในใจมันเข้มแข็ง

แต่มีศรัทธาความเชื่อ เห็นใหม่ เพราะเขาเชื่อ เชื่อสัจธรรม นี่สัจธรรม พอเชื่อสัจธรรมแล้ว พอเอาสิ่งใดมาละ เอาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาทับซ้อนกิเลสลงไป แล้วพอทับซ้อนกิเลสลงไป แล้วมันได้สิ่งใดขึ้นมาละ มันก็ได้อุปาทานใจ ได้แต่ค้นหาความทะยานอยากใจ แล้วเป็นธรรมใหม่?

ศึกษาธรรมนะ เวลาเราคนหลงผิด มีคนมาชี้แนะแนวทาง พอว่าทางนี้มีโอกาสที่จะรอดได้ เราก็งงโล่งใจ สบายใจ ฉะนั้น เวลาเราศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันเป็นธรรมะโอสถ มันมาผ่อนคลายในใจให้เห็นว่าสัจธรรมมันเป็นแบบนี้ ทุกข์มันเป็นแบบนี้ เราก็พอใจ มันก็ผ่อนคลาย.. ก็เท่านั้นนะ! มันก็เท่านั้น เพราะอะไร เพราะบอกว่า “ก็ปฏิบัติแล้วมันดีไป ปฏิบัติแล้วมันสะดวกไป ปฏิบัติแล้วมันสบายไป แล้วสบายแล้วมีอะไรต่อไปล่ะ? สบายแล้วจะอะไรต่อไป?”

คนเรานะ เวลาเจ็บไข้ได้ป่วยมา มันได้ผ่อนคลาย มีหมอรักษาให้อาการมันทุเลา.. ก็เท่านั้นนะ! มันทุเลาอาการ เห็นไหม ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้สะอาดบริสุทธิ์ แล้วมันทับซ้อนลงไปกิเลส แล้วมันจะได้ผลสิ่งใดมา มันจะเอาสิ่งใดมาเป็นประโยชน์กับใจดวงนั้น นี่เพราะความมันง่าย เพราะเราไม่มีอำนาจวาสนา

ถ้ามีอำนาจวาสนานะ เวลาครูบาอาจารย์ของเราท่านประพฤติปฏิบัติ เวลาเราบอกว่า “ความรู้ที่ศึกษามาให้ไล่ลื่นซักไว้ ลื่นไว้ก่อน แล้วเราปฏิบัติไป ถ้าทำได้ มันจะเป็นอันเดียวกัน”

“ธรรมความเป็นจริงในหัวใจของเรา” กับ “ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า” ถ้ามันไม่เหมือนกัน เราจะชำระกิเลสของเราได้อย่างไร? องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าชำระกิเลสมาด้วยการประพฤติปฏิบัติ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ารื้อค้นมาในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ แต่พวกเราศึกษาขึ้นมา มันจะรื้อค้นมาจากสิ่งที่จิตมันรับรู้ไง

จิต-ธรรมชาติที่รู้ มันเป็นธรรมชาติที่รู้ ธรรมชาติที่รู้.. “จิตเดิมแท้ที่ฝังใจ จิตเดิมแท้ที่หมองไปด้วยอุปกิเลส” แต่ขณะที่เราเกิดมา เวลาปฏิสนธิจิตขึ้นมาแล้ว สถานะของมนุษย์ เวลาความรู้เรามันเป็นสถานะของมนุษย์ มันรู้ผ่านขั้น ๕ ออกมาแล้ว มันไม่ใช่ธรรมชาติที่รู้หรือออก มันรู้โดยกิเลสค้นหาความทะยานอยากเต็มๆ มันรู้โดยทิวฏฐิมานะของคน

เวลาทิวฏฐิของคน เห็นไหม คนที่ทิวฏฐิแก่กล้าก็รู้ของเราด้วยความแก่กล้า รู้ด้วยความยึดมั่นว่าเป็นอย่างอื่นไปไม่ได้ คนที่อ่อนแอ คนที่ไม่มีความมั่นคงในตัวเอง รู้ธรรมะพระพุทเจ้ามาก แต่ไม่กล้าฟังธง ไม่กล้าวินิจฉัยว่ามันเป็นอย่างใด อ่อนแอจนเหลวไหล เห็นไหม รู้เหมือนกัน แต่รู้แตกต่างกัน เพราะอวิชชา เพราะความยึดมั่นถือมั่น เพราะจริตนิสัยของคนมันแตกต่างกัน ความแตกต่างที่เวลาเรารู้ออกมา มันรู้โดยสัญชาตญาณของมนุษย์เห็นไหม

จิตเป็นธรรมชาติที่รู้ แต่เราไม่เคยเห็น

เรารู้แต่ความรู้สึกนึกคิด เรารู้สึกแต่อำนาจวาสนา เรารู้สึกแต่อารมณ์ความรู้สึก เรารู้สึกแต่ความคิดของเรา เรารู้สึกแต่ความพอใจ ความทุกข์ความร้อน ความเร่าร้อนในหัวใจ เรารู้ได้แค่นี้! เรารู้ได้แค่นี้จริงๆ นะ เพราะธรรมชาติของจิตมันส่งออกมาแล้ว ธรรมชาติของจิตเพราะเราเป็นมนุษย์ไง

มนุษย์เป็นผู้ที่มีอำนาจวาสนา มนุษย์เป็นผู้ที่มีปัญญา มนุษย์เป็นผู้ที่ฝึกฝน เราเป็นมนุษย์ที่ดี เราเป็นบัณฑิต “อเสวนา จ พาลานํ ปญฺหิตานญฺจ เสวนา” นี้เราไม่คบคนพาล เราจะคบบัณฑิต เห็นใหม่ คนพาลคือความคิดชั่ว เราจะคบแต่คุณงามความดี เราเกิดเป็นมนุษย์ แล้วเราเป็นบัณฑิตด้วย แล้วเราจะประพฤติปฏิบัติด้วย แต่ในการประพฤติปฏิบัติขึ้นมาะ มันก็เป็นสามัญสำนึกนี้ไง คุณความสามัญสำนึก สัญชาตญาณของมนุษย์

ดูสัตว์สิ สัตว์นี้มันสัญชาตญาณของมัน มันอยู่โดยสัญชาตญาณของมัน สัญชาตญาณของสัตว์เครื่องจานนะ นี่มันอยู่โดยสัญชาตญาณ มันรับรู้ได้แค่นั้น มันทำของมัน เห็นใหม่ นี่เวลายมันรักของมัน มันก็ดูแลของมัน ดูแลลูก ดูแลอะไรของมัน แต่เวลามันเห็นภัยนะ มันกินลูกมันเลยนะ ลูกมันมันก็กิน สัตว์นะ สัตว์บางชนิด มันรักมากมันก็ถนอมของมัน แต่เวลากันมาถึงตัว มันกินลูกมันเลย เพราะอะไร เพราะมันไม่มีทางแก้ไข มันแก้ไขสิ่งใดไม่ได้ มันกินลูกของมันเพื่อเอาพลังงาน เรากินซะ เพราะเราจะได้หลบหนีไปเพื่อเอาชีวิตรอด เห็นใหม่ โดยสัญชาตญาณ นี่สัตว์มันอยู่โดยสัญชาตญาณ

แต่มนุษย์มีสัญชาตญาณ แต่เพราะเรามีสมอง เรามีการศึกษา เรามีการวิวัฒนาการ มันถึงมีปัญญาขึ้นมา เห็นใหม่ สัญชาตญาณอันหนึ่ง

ทีนี้ ความรู้ของเรามันรู้มาจากสิ่งใดล่ะ? วิชาการ ความรับรู้ต่างๆ สิ่งที่ว่าป็นธรรมดาๆ ที่เราเข้าใจ มันมาจากไหน? มันมาจากพื้นฐานที่เป็นสัญชาตญาณนั่นแหละ แต่มันพัฒนาการพัฒนาขึ้นมาจนที่เราเป็นความรู้สึกนึกคิด เราเป็นผู้ที่มีปัญญา เราเป็นนักปราชญ์ แล้วมีอะไรต่อไปล่ะ? มีอะไรต่อไป? ก็เป็นความรู้ไง ความเข้าใจไง ก็นี้ไง ศาสนาสอนให้มีความสุขไง นี่ก็เป็นความว่างไง นี่เป็นความพอใจไง

แต่เวลากรรมฐานเรานะ กรรมฐานเรา ครูบาอาจารย์บอกต้องพยายามทำความสงบของใจ ถ้าใจมันสงบนะ มันปล่อยหมด ถ้ามันไม่ปล่อยสิ่งนี้ มันจะเข้ามาสงบไม่ได้ ถ้าความสงบของใจมันสงบลึกซึ้งเข้ามา มันจะเข้าไปสู่จิต เห็นใหม่ จิตเป็นธรรมชาติที่รู้ มันรู้ มันส่งออกมาความรู้ส่งออกมา มันก็เป็นอยู่ที่จิตนี้ จิตนี้มีคุณภาพมากน้อยแค่ไหน จิตที่มีคุณภาพ เห็นใหม่ คำว่า “จิตที่มีคุณภาพ” คุณสิ คุณคนที่สมาธิสั้น-สมาธิยาวสิ ที่สมาธิเขาดี หลักการเขาดี นี่เขาไม่ค่อยห่วงไหวไปกับโลก แล้วสิ่งใดเกิดขึ้นมา เขาวิวินิจฉัยของเขาได้ แล้วเวลาทำความสงบของใจนะ

ถ้าจิตใจเขามีหลักมีเกณฑ์นะ ถ้ามันสงบเข้ามา จิตสงบเข้ามา เวลาสงบเข้ามามันมีพลังงาน นี่จิตเป็นธรรมชาติที่รู้

พอจิตเป็นธรรมชาติที่รู้ มันเหมือนไฟ เหมือนเทียน มันเผาตัวมันเองตลอดเวลา เวลามันเผาตัวเองตลอดเวลา เห็นไหม สันตติ เทียน.. แต่ไฟมันสืบทอดเนื่องกัน ความสืบทอดเนื่อง นี้ธรรมชาติของมัน ธรรมชาติที่รู้.. แต่รู้เรื่องอะไร? ความรู้เรื่องอะไรนี้มันมีเวรมีกรรมเก่าด้วย กรรมเก่าหมายถึงว่าถ้ามีกรรมเก่า สิ่งที่ยู่นี้ กรรมเก่ามันทำให้รู้ในสิ่งที่ดี ให้รู้ มีโอกาสเอาตัวรอด ให้รู้สิ่งที่ดี เห็นไหม สิ่งที่ยู่นี้ กรรมเก่าเป็นพื้นฐาน แล้วสันตติ นี่จิตเป็นธรรมชาติที่รู้ รู้เรื่องอะไร? แล้วรู้สิ่งที่รู้ ออกมานี้ มันรู้แล้วเราศึกษา มันเป็นเรื่องของเรา

แล้วเวลาเราจะทำความเข้าใจ เราต้องปล่อยสิ่งนี้เข้ามา.. เราต้องปล่อยสิ่งนี้เข้ามา.. ถ้าปล่อยสิ่งนี้เข้ามา เห็นไหม คำว่า “พลังงาน” สันตติมันสืบทอดๆ สืบทอดแล้วพลังงานเข้าไป แต่เวลาเราพูดๆ-ใช้ปัญญาอบรมสมาธิ มันให้เป็นพลังงาน มันไม่ส่งออก มันเป็นพลังงานที่คงที่

สิ่งที่เร็วที่สุด.. จิต! เป็นความรู้สึกที่เร็วกว่าแสง แสงเดินทางด้วยความเร็วของแสง เดินทางได้เท่าไร ความรู้สึกของเรามันเดินทางได้เร็วกว่าแสง ถ้าเดินทางได้เร็วกว่าแสง ความคิดจินตนาการของเราไป มันจะไปเร็วมาก นี่สันตติ จนเราไม่รู้ไม่เห็น จนเราเข้าใจความรู้สึก เราไม่รู้เห็นว่าจิตเราสงบกับไม่สงบแตกต่างกันอย่างไร แต่เรา พอกำหนดพูดๆ เห็นไหม สิ่งทีเร็วที่สุด ที่ความรู้สึกที่เร็วกว่าแสง ถ้ามันหยุดนิ่ง! ถ้ามันหยุดนิ่ง!

พอปัญญาอบรมสมาธิ เวลาปัญญาที่มันคิดโดยสัญชาตญาณ คิดโดยสัญชาตญาณ คิดโดยธรรมชาติของมนุษย์ นี่มนุษย์มีสมอง มนุษย์นี้สื่อสารกันด้วยภาษา เทวดา อินทร์ พรหม เขาสื่อสารกันด้วยอย่างไร พรหมนี่เขาสื่อสารกันอย่างไร สังคมของพรหมเขาคูกันอย่างไร สังคมของพรหมเขาปกครองกันอย่างไร เห็นไหม

ที่นี้มนุษย์นี่มันมีธาตุ ๔ และขันธ ๕ ความที่ธาตุ ๔ และขันธ ๕.. จิตเวลามันรับรู้ มันรับรู้ของมัน โดยธรรมชาติของมันใช่ไหม ที่นี้เรามีการศึกษา เรามีหลักการ เราอยากจะประพฤติปฏิบัติ เราอยากจะชำระกิเลส ฉะนั้น เวลาปัญญาอบรมสมาธิ ปัญญาที่คือความคิดนี้! ความคิดนี้! ความคิดของเรา! ความคิดโดยสัญชาตญาณของมนุษย์ มนุษย์ที่มีความคิดๆ อยู่

เราใช้ความคิดโดยมีสติมีปัญหา พอโดยมีสติมีปัญหา เราคิดถึงความคิดของเราว่า ความคิดนั้นมันมีคุณค่ามากน้อยแค่ไหน ความคิดที่มันให้โทษกับเรา เห็นไหม ความคิดถูกและผิดของเรา ถ้าผิด มันให้ผลเป็นความทุกข์ ถ้าความคิดที่ถูก มันก็ให้ค่าที่ผลที่เรายึดมันมัน ถ้าเราเห็นความคิดที่ถูกและที่ผิด เราพิจารณาของเราแล้ว ถ้าเราปล่อยวางได้ว่า “ความคิดก็คือความคิด”

แต่ขณะที่ปัจจุบันนี้เราไม่ต้องการใช้ความคิด แต่โดยเวลาเราอยู่ในสามัญสำนัก อยู่ในชีวิตประจำวัน เรามีความคิด เราพิจารณาของเรา เพราะเราต้องมีหน้าที่การงาน เราจะต้องสื่อสารกับสังคม ถ้าเรามีสติปัญญา ความคิดนี้ เวลาที่มีสติปัญญา เห็นไหม ความคิดจะไม่มี ความผิดพลาด ความคิดจะเป็นประโยชน์กับชีวิต การดำรงชีวิต ความคิดจะไปดำรงอยู่กับจิต เพราะจิต ถ้ามันผิดพลาด มันก็มีความเสียใจทุกข์ใจ ถ้ามันไม่มีความผิดพลาด มันก็มีความอบอุ่นในหัวใจของมัน เห็นไหม ถ้ามีสติโดยสามัญสำนักนะ!

ฉะนั้น พอเราจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เราใช้สติปัญญาจับต้องความรู้ตื้นึกคิด แล้วความคิดนี้ ถึงคิดดี มันก็เป็นการส่งออก มันเป็นคิดดี คิดแล้วคิดเล่า แล้วคิดประโยชน์สิ่งใด? ประโยชน์ของความคิด ประโยชน์ของเขานะคือการสื่อสาร คือการอยู่ในสังคม

แต่ในปัจจุบันนี้ เราอยากประพฤติปฏิบัติ เราต้องการจิตของเราให้สงบ ถ้าจิตเราสงบ.. มันไม่สงบเพราะอะไร มันไม่สงบเพราะมันออกมาสู่ความคิด มันไม่สงบเพราะสิ่งที่เร็วกว่าแสง นี่มันเคลื่อนที่ มันเคลื่อนที่ออกไป เคลื่อนที่ออกมาเป็นพลังงานเคลื่อนมา มันเคลื่อนมาสู่สเวย อารมณ์ อารมณ์เกิดขึ้นมา.. อารมณ์เกิดขึ้นมามันก็เป็นสามัญสำนักที่มนุษย์ที่มีค่า ที่มนุษย์โดยสัญชาตญาณของมนุษย์ที่ใช้กันอยู่นี้ ฉะนั้น พอเรามีสติปัญญาของเรา ความคิดที่มันออกมา เป็นประโยชน์กับสังคม แต่มันไม่เป็นประโยชน์กับการปฏิบัติธรรมในปัจจุบัน

ในปัจจุบันนี้เราต้องการความสงบของใจ ถ้าจิตใจมันมีสติปัญญาได้ความรู้ตื้นึกคิดเข้ามา นี้ คิดชั่วก็ให้ผลเป็นความทุกข์ คิดดีก็ทำให้เรายึดมันถือมัน นี่มันเห็นโทษของมัน มันจะปล่อย เพราะในปัจจุบันนี้เราไม่ต้องการให้จิตมันส่งออก เราต้องการให้จิตมัน.. สิ่งที่เกิดขึ้นที่ที่เร็ว ต้องการให้มันกลับมาคงที่ของมัน ถ้ากลับมาคงที่ของมัน ถ้าเราพิจารณาบ่อยครั้งเข้า มันเห็นโทษของมันก็ปล่อย.. ปล่อย.. ปล่อย.. เห็นไหม สิ่งที่มันปล่อยขึ้นมา มันปล่อยไปสู่สิ่งใดล่ะ?

จิต! เป็นธรรมชาติที่รู้! รู้เรื่องสิ่งใด?

จิต! เป็นธรรมชาติที่รู้! แต่เพราะมันมีสติปัญญา มันถึงย้อนกลับมาสู่ธรรมชาติของมัน มันย้อนกลับมาสู่ตัวธรรมชาติที่รู้ ไม่ใช่ธรรมชาติที่รู้แล้วรู้ออกไป รู้ออกไปเห็นใหม่ เคลื่อนที่ออกไปรับรู้.. ความรู้สึกนึกคิดมันเคลื่อนออกไป ถ้ามีสติปัญญา มันไล่ย้อนกลับมา มันปล่อยวาง.. ปล่อยวางสิ่งที่รู้! สิ่งที่ยังมันก็เข้าไปสู่ธรรมชาติที่รู้ ไม่ใช่สิ่งที่ส่งออกไปรู้

นี่พอมันกลับมา สิ่งที่ยังธรรมชาติกลับมาสู่ที่รู้นี้เพื่ออะไร? เพื่อความสงบของใจ ถ้าสิ่งที่เคลื่อนที่ที่เร็วที่สุด แล้วมันปล่อยวางขึ้นมา มันจะมีอะไรขึ้นมาล่ะ มีพลังงานใหม่? มันจะมีพลังงานใหม่? จิตที่ธรรมชาติที่รู้ที่มันเคลื่อนออกมา ที่มันส่งออกไป มันเร็วกว่าแสง มันออกไป มันออกไปเพื่อสิ่งใด? ออกไปเพราะเราเป็นมนุษย์ไง เพราะเรามีจิตไง เพราะมีจิต!

มนุษย์มีธาตุ ๔ และขันธ ๕ พอธาตุ ๔ ขันธ ๕ แต่เพราะสิ่งที่จิตที่เป็นธรรมชาติที่รู้ มันมีอวิชชาครอบงำมันอีกชั้นหนึ่ง พออวิชชาครอบงำ.. ที่นี้ พอเข้ามาสู่จิตแล้วนะ นิพพานมันอยู่ไหนล่ะ? ไหนว่าจิตมันมีนิพพานอยู่แล้วไง นี่ไง เพราะอะไร เพราะด้วยความรู้สึกนึกคิด ด้วยตรรกะที่เห็นว่า “สรรพสิ่ง พระเจ้าเป็นผู้พิพากษา ทำบาปขนาดไหน อ้อนวอนพระเจ้ายกให้ พระเจ้ามีความเมตตา พระเจ้าจะมาล้างโลก พระเจ้าจะ..” นี่ไง! ความรู้สึกนี่ก็ของเขา แต่เพราะเราคิดของเรา เราคิดได้ เราพิจารณาได้

ที่นี้เราไปศึกษาธรรม ศึกษาธรรมด้วยอุปาทาน ศึกษาธรรมด้วยตรรกะ ศึกษาธรรมด้วยความรู้ความเห็นของโลก... ไม่ใช่ศึกษาธรรมในการประพฤติปฏิบัติแบบกรรมฐานเรา กรรมฐาน หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ท่านทำมาหมดแล้ว ท่านรื้อค้น

เหมือนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปศึกษากับเจ้าลัทธิต่างๆ มาทุกลัทธิที่ในสังคมเขามี ทุกลัทธิที่เขาปฏิญาณตนว่าเขาเป็นศาสดา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ไปรื้อค้น ไปศึกษา เพราะเขามีของเขาอยู่แล้วใช่ไหม เราจะประพฤติปฏิบัติ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะพ้นจากทุกข์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอยากไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย

ก็หาผู้ที่เขาประพฤติปฏิบัติอยู่ ที่เขามีชื่อเสียง ที่เกียรติศักดิ์สังคมเขายอมรับ ไปรื้อค้น ไปศึกษากับเขามานี้ไม่มีอะไรในกอไผ่เลย! เหลวเปล่า! ไม่มีสิ่งใดเป็นขึ้นเป็นอัน! มองดูจิตด้วยความบิดเบี้ยว! มองดูจิตด้วยความไม่รู้ไม่เข้าใจ!

แล้วก็ไหลตามมัน ไปว่า สิ่งนั้นเป็นธรรมๆ เห็นไหม

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้รื้อค้นมาจนสลัดทิ้งนะ แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามารื้อค้นขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเอง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประพฤติปฏิบัติขึ้นมา โดยบุพเพนิวาสานุสติญาณ จุติปาตญาณ อาสวัภขญาณ ชำระซึ่งอวิชชา ทำลายหมดสิ้นไป แล้ววางธรรมวินัยไว้ แล้วสังคมมันอ่อนค้อย! สังคมมันอ่อนค้อย ไม่มีผู้ที่มีวุฒิภาวะเป็นกำลังที่จะประพฤติปฏิบัติให้มันเป็นความจริงขึ้นมา แล้วถึงคราวๆ หนึ่ง หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ท่านมารื้อค้นของท่าน ท่านทำความเป็นจริงของท่าน ท่านปฏิบัติของท่านมา ท่านปฏิบัติมา ท่านรื้อค้นมา ท่านตรวจสอบในหมู่คณะมา จนเป็นความจริงขึ้นมา

ถ้าไม่เป็นความจริงขึ้นมา มันก็เป็นธรรมะซ่อนลงไป ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะซ่อนทับกิเลสลงไป “นิพพานมันมีอยู่แล้ว ก็นิพพานมันมีอยู่แล้ว ซ่อนทับมันลงไป แล้วนิพพานจะเป็นผู้พิพากษา” แล้วมันจะพิพากษาได้อย่างไร ในเมื่อความดีและความชั่ว กิเลส ตัณหาความทะยานอยากกับธรรมมั่วกันอยู่ มันเบียดเสียดอัดเยียด ทำกันอยู่ แล้วมันจะเป็นจริงขึ้นมาได้อย่างไรล่ะ?

ฉะนั้น หลวงปู่มั่นท่านถึงบอกว่า ให้เอาสิ่งนี้.. ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้ประเสริฐ แล้วเกิดใส่ศิระไว้ แล้วใส่ลิ้นชัก ลิ้นชักก็คือสมองไง สมองนี้มีหลายลิ้นชัก แล้วลิ้นชักสมองที่ศึกษามานี้ แล้วลั่นกุญแจไว้ ศึกษามาแล้ววางไว้ แล้วเราทำความเป็นจริง ทำความเป็นจริงนะ เราพยายามทำความสงบของใจ ถ้าใจมันสงบเข้ามา เห็นไหม จิตใจสงบ ถ้าจิตใจสงบขึ้นมา มันจะมีความปลอดโปร่ง มันจะมีความรู้สึกนึกคิด ความรู้สึกนึกคิดของเราในความรู้สึกนึกคิดที่เราเทียบเคียงมาจากธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้มันทับซ่อนอยู่

พอจิตมันเริ่มสงบเริ่มเย็นเข้ามา คำว่า “จิตสงบเริ่มเย็นขึ้นมา” อวิชา-ตัณหา-ความทะยานอยากมันต้องอ่อนตัวลง มันต้องยุบขอบตัวลง มันถึงเข้าสู่ความสงบได้ ถ้ากิเลสตัณหาความทะยานอยากมันจับใส่ พลังงานมันจับคั่นอยู่ มันจับคั่น มันส่งออก มันไปยึดมันถ้อมัน เห็นไหม

“รูป รส กลิ่น เสียง เป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร” ในการประพฤติปฏิบัติ เราไม่ต้องห่วงรูป รส กลิ่น เสียง แล้วกลัวจะไม่รู้มันหรือ กวางไว้ก่อน “รูป รส กลิ่น เสียง เป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร” แล้วเราประพฤติปฏิบัติ เราก็กว้างจะไม่รู้ ไม่เห็น ไม่มี ความเข้าใจ นี่บ่วงนี้ รสนี้ นี่มันค้ำคองอยู่

แต่ถ้าเราทำความสงบของใจ นี่เราวางหมด เห็นไหม “รูป รส กลิ่น เสียง เป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร” พอเราวางหมด มันไม่มีบ่วง ไม่มีพวงดอกไม้ที่มาเช็ดหูใจ พอใจไม่เช็ดหู ใจมันก็เป็นอิสระ พอใจเป็นอิสระ ใจมันก็มีกำลัง เห็นไหม สิ่งที่เกิดขึ้นที่เร็วที่สุด แล้วมันหยุดนิ่งของมัน มันมีพลังงานเพิ่มขึ้นมา แล้วเวลาใช้ปัญญาขึ้นมา มันมีความแจ่มแจ้งนะ นี่ตริกในธรรม มันก็ทำให้เราซาบซึ้ง ตริกในธรรม มันก็ทำให้เรามีคุณค่า

พอตริกในธรรม เรามีคุณค่า เห็นไหม นี่มันไม่ใช่เอาธรรมะมากดทับกิเลสนะ เพราะกิเลสมันเริ่มสงบตัวลง มันได้แยกออก แยะออก วิปัสสนาออก ออกใช้ปัญญา

ไม่ใช่เห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม ยังไม่ใช่วิปัสสนาญาณเลย!

ยังไม่ได้แก้ไขสิ่งใดๆ เลย!

แต่พอมันใช้ปัญญาขึ้นมา มันฝึกฝน มันทำ มันเห็นรสชาติ รสของความสงบใจนะ เวลาจิตมันสงบนะ “รสของธรรมชนะซึ่งรสทั้งปวง” รสของสติ รสของสมาธิ รสของปัญญา รสของธรรม รสของสมาธิธรรม รสของความสงบของใจ ถ้าใจมันสงบแล้วมันใช้ปัญญา เพราะจิตสงบ มันก็มีรสชาติหนึ่ง เวลามันใช้ปัญญาของมันนะ มันแยกแยะของมันไปนะ มันก็มีอีกรสชาติหนึ่ง รสชาติที่ว่ามันพิจารณาไปแล้วมันปล่อยวาง มันเข้าใจของมัน มันดูแลของมัน เห็นไหม มันปล่อยวาง จิตใจมันก็มีกำลังขึ้นมา เห็นไหม

จิตเป็นธรรมชาติที่รู้ ถ้าจิตเป็นธรรมชาติที่รู้ คุณติ เราคุณติ เวลาเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมาจะ ถ้าครูบาอาจารย์เราปฏิบัตินะ เวลาชำระล้างขึ้นมาจะ กิเลสอย่างหยาบ-กิเลสอย่างกลาง-กิเลส

อย่างละเอียดคนนะ เวลาเข้าไปถึงตัวจิตเดิมแท้ ตอของจิตนี้.. จิต! ธรรมชาติที่รู้นี้ไปเห็นมัน รู้มัน จับมัน ได้ละ มันคิดไม่ได้เลยนะ มันคิดไม่ได้ พอคิดไม่ได้ “อึก.. อึก.. อึก..”

ฉะนั้น คนที่เห็นจิตแท้ๆ เห็นอวิชา เห็นเจ้าวัฏจักรนะ ไม่มีหรอก! ไม่มีใครเคยเห็น!

ได้แต่โหม้กัน ได้แต่เอาธรรมของครูบาอาจารย์มาทับซ้อน ทับซ้อนว่าเป็นอย่างนั้นๆ แล้ว ผิดพลาดหมด ไม่เป็นความจริง ถ้าเป็นความจริงนะ มันจะเริ่มตั้งแต่ว่าจิตเป็นธรรมชาติที่รู้ แล้ว อวิชาเต็มตัว ตัวจิตนี้คือตัวกิเลสชัดๆ! ผ่องใส.. ผ่องใสขนาดไหน อุปกิเลสใด ความผ่องใส ความว่าง ความปลอดโปร่ง.. อุปกิเลสนะ กิเลสอย่างละเอียด

คำว่า “กิเลสอย่างละเอียด” เห็นใหม่ คุณติ เวลาเรามีความโลภ ความโกรธ ความหลง เรา เป็นปุถุชน เรามีการดำรงชีวิต มันมีการกระทบกระทั่งกันนะ เรามีความไม่พอใจกันนะ อันนี้คือ อะไร? นี่ไง นี่กิเลสชัดๆ ความเบียดเบียน การกระทบกระทั่งกัน นี่คืออะไร? นี่กิเลสหายๆ ความไม่พอใจ ความเดือดร้อน ความขาดแคลน ความฟุ้งซ่าน.. กิเลสหายๆ ทั้งนั้นนะ!

เวลาเราใช้ศรัทธา ใช้ความมั่นคง พุทโธๆๆๆ เห็นใหม่ พุทโธนี้ เราพยายามตั้งสติ แล้ว เราพยายามต่อสู้กับใจของเรา เราพยายามต่อสู้กับใจของเราด้วยความศรัทธา ด้วยความเชื่อ ด้วย ความมุมานะ ด้วยขันติ ด้วยความอดทน เวลาจิตมันเริ่มปล่อยางนะ จากสิ่งที่มันทำให้จิตใจนี้ ฟุ้งซ่านมาก ทำให้หัวใจนี้เดือดร้อนมาก แต่เพราะมันได้ธรรมรส ได้กำหนดพุทโธ พุทธานุสติ เห็นใหม่ จิตใจที่มันคิดถึงความเดือดร้อน คิดแต่ความไม่พอใจ คิดถึงความกระทบกระทั่งกันนะ มันเปลี่ยนอารมณ์ความรู้สึก ความนึกคิดนั้น มาอยู่กับพุทธานุสติ เห็นใหม่

“พุทธานุสติ” สติที่ระลึกถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

พุทโธๆๆๆ.. พวจิตมันเริ่มเปลี่ยนจากที่มันเสวย.. เดิม ถ้าจิตมันกระทบกระทั่งกัน จิตมัน ขัดแย้งต่างๆ เพราะ! เพราะอะไร เพราะกิเลสมันใส่ไฟ เพราะกิเลสมันเอาความขัดแย้ง เอาความ ไม่พอใจใส่ฟันเข้าไปที่หัวใจของเรา มันก็ลุกโชนดิษฐ์ว เราก็จิตพุทโธๆๆๆ เห็นใหม่ เปลี่ยนจาก พลังงานอันนั้น มาเป็นพุทธานุสติ พุทโธๆๆๆ ไปเรื่อยๆ เห็นใหม่ พวจิตมันเริ่มมีที่เกาะ มันไม่ ไปเกาะอารมณ์ความรู้สึก ไม่ไปเกาะอารมณ์สิ่งที่สร้างฟันสร้างไฟ ไปเกาะพุทธานุสติ เห็น

ใหม่ จิตใจมันเริ่มปล่อยวาง มันเริ่มจากที่มันทุกข์ร้อน ที่มันเดือดร้อนนะ กลับไปรู้สึกปกติ เฉยๆ คำว่า “เฉยๆ” มีสติพร้อมนะ! เฉยๆ เพราะมันไม่เดือดร้อนแล้ว มันกลับมาเป็นกลาง

เป็นกลางนี้มันยังไม่ลงสมาธินะ เป็นกลางหมายถึงว่า มันดีก็ไม่ใช่ ชั่วก็ไม่ใช่ เห็นไหม แล้วพุทโธต่อเรื่อย.. ต่อเนื่องไปเรื่อย.. ต่อเนื่องไปเรื่อย.. ต่อเนื่องไปเรื่อย.. ต่อเนื่องไปเรื่อย.. จากที่มันเป็นกลาง เพราะมันปล่อยอารมณ์มาแล้ว มันปล่อยความเดือดร้อน ความขัดแย้ง มันปล่อยความฟุ้งซ่านในใจมาเป็นกลาง

เขาว่า “อุเบกขาเป็นธรรมๆ” อุเบกขามันเป็นกลาง พอเป็นกลางแล้วพุทโธซ้ำเข้าไป.. พุทโธซ้ำเข้าไป.. มันละเอียดเข้าไป พอละเอียดเข้าไป มันจะเข้าสู่ความสงบ เข้าสู่ความสงบ จากเป็นกลางนะ จากเป็นกลางเข้าสู่ความสงบของใจ เห็นไหม นี่มันก็เป็นความสว่างไสว เป็นความผ่อนคลาย นี่ความสว่างไสว ความผ่อนคลาย เห็นไหม นี่ก็ละเอียดละเอียด

เพราะอะไร เพราะมันไม่มีวิปัสสนา มันไม่ได้ชำระกิเลส แต่มันก็ผ่อนคลายกับความยึดมั่นถือมั่น นี่ไง “จิตเป็นธรรมชาติที่รู้” ก็คือตัวกิเลสทั้งหมดนะ

ไหนว่านิพพานไง ไหนว่าของมันมีอยู่ไง...ของมันไม่มี! ของไม่มี!

ของจะมีอยู่ได้ จิตเมื่อสงบแล้วเราใช้ปัญญาของเรา ใช้ปัญญาแยกแยะ ใช้ปัญญาการฝึกฝนของเรา จนจิตตั้งมั่น จิตมีหลักมีเกณฑ์ใช้ใหม่ พอจิตมีหลักมีเกณฑ์นะ พิจารณากายไปเรื่อยนะ ดูกายไปเรื่อย พิจารณากายเทียบเคียงชีวิต เทียบเคียงต่างๆ ให้เทียบเคียงเรื่องของชีวิต เรื่องของจิตที่มันเกิดตาย จิตนี้มันเกิดตายมานี้มันมีกรรมเก่ากรรมใหม่มา มันฝังในใจมาตลอด ทีนี้เราพิจารณาธรรม พิจารณาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะเรามาปฏิบัติใจเราปฏิบัติ

จิตเป็นธรรมชาติที่รู้ มันรู้แต่เรื่องโลกๆ เรื่องแต่ทั่วมหัวใจมาตลอดตั้งแต่เรายังไม่มีความรู้หลักมีเกณฑ์ พอเรามีหลักมีเกณฑ์ จิตเริ่มสงบ จิตมีหลักมีเกณฑ์ มันก็พิจารณาเรื่องโลกๆ เรื่องความเกิดความตาย เรื่องชีวิตของเราเนี่ย มันพิจารณาแล้วนะ มันสะท้อนใจ พอมันพิจารณา มันธรรมสังเวช มันสังเวชถึงชีวิต

เวลาเราฟังนะ ฟังครูบาอาจารย์ วงกรรมฐานฟังครูบาอาจารย์เทศน์ทุกวันนะ นี่เข้าหูซ้ายทะลุหูขวา.. มันไม่ลงสู่ใจ แต่พอจิตเราสงบ แล้วเราพิจารณานี้ มันก็เหมือนที่ครูบาอาจารย์เทศน์นี้แหละ แต่มันเป็นที่จิตใจเรานะเอามาพิจารณา จิตใจเราแยกแยะ พอจิตใจเราแยกแยะ จิตใจเรามีการกระทำ เห็นใหม่

จิตเป็นธรรมชาติที่รู้ มันรู้แต่เรื่องพื้น-เรื่องไฟ เรื่องโทสะ-โมหะมาทั้งภพทั้งชาติ พอจิตมันสงบขึ้นมา เห็นใหม่ จิตเป็นธรรมชาติที่รู้ แต่มันรู้เรื่องสังขารม สังขารเพราะจิตมันสงบ แล้วมันพิจารณาแยกแยะของมัน พอพิจารณาแยกแยะของมัน มันก็มีรสชาติ พอมันมีรสชาติ มันมีรสชาติ มันก็สะท้อนใจ พอมันสะท้อนใจ มันก็สังเวช นี่ธรรมะและความสังเวชของใจ

ถ้าธรรมะและมันทำให้จิตใจนี้สังเวช สังเวทนาคัวมันเองนั่นละ พอสังเวทนา จิตใจมันก็สะท้อน พอจิตใจมันสะท้อน เห็นใหม่ พิจารณาซ้ำๆๆ ไปเรื่อยๆ นี่พิจารณา ให้พิจารณา นี่ไง ก็ว่า “เมื่อไรจะใช้ปัญญา ต้องจิตสงบนะ โอ้โฮ.. แล้วไม่เป็นสมาธิแล้วจะใช้ปัญญาเมื่อไรละ แล้วเราปฏิบัติไปเมื่อไรจะเป็นพระอรหันต์สักที แล้วถ้ามันใช้ตรรกะเข้าไปสู่นิพพาน แล้วนิพพานแล้ว มันก็เป็นพระอรหันต์แล้ว ทำไมต้องมาทุกข์มายาก” ไม่มีหรอก!

สิ่งนั้นมันเป็นการเอาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทับซ้อนกิเลสโดยปิดเอากิเลสเข้าไปอยู่ใต้พรม เอากิเลสเข้าไปอยู่ในใต้หัวใจ แล้วไม่มีสิ่งใดเป็นสมบัติของเราเลย ไม่มีสิ่งใดเป็นปัจจัยตั้ง! ไม่มีสิ่งใดเป็นสันตสิทธินิโค! จิตใจดวงนั้นไม่รู้สิ่งใดเลย แต่อ้างว่ารู้ เพราะ! เพราะจิตเป็นธรรมชาติที่รู้ แล้วไปรู้ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไปรู้ธรรม ฟังเทศน์ของครูบาอาจารย์ ฟังเทศน์มาไง ฟังเทศน์ของครูบาอาจารย์มา แล้วก็ว่าใจเราเป็นแบบนั้น.. เป็นแบบนั้น.. เป็นแบบนั้น.. นี่ไง เพราะถ้า “เป็นแบบนั้น” เห็นใหม่ นี่คืออะไร? นี่คือการสร้างภาพ! นี่คือนี่ที่เป็นอุปาทาน! อุปาทานการยึดมั่นถือมั่นของมัน มันว่ามันรู้มันเห็นไง

นี่ไง เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น หลวงตา เวลาท่านเทศน์ ท่านถึงบอกว่า “สิ่งใดที่เป็นเงื่อนไขเป็นอะไรนี้พูดไม่ได้ พูดไปแล้วผู้ฟังมันจะเอาไปเป็นสัญญา แล้วสิ่งที่เป็นสัญญานี้เป็นโทษมากต่อการปฏิบัติ” เป็นโทษมาก! เพราะสัญญาคือการทับซ้อน มันไม่ได้ชำระกิเลส

แต่ถ้ามันเป็นปัจจุบัน มันเกิดจากจิตดวงนั้นอย่างที่เราระงับปฏิบัติกัน พอจิตมันเริ่มละเอียดขึ้นมา จิตเริ่มมีความสงบเข้ามานี่ เราใช้ปัญญา แค่นี้ปัญญาพิจารณาในชีวิตของเรา มัน

ยังสะท้อนใจขนาดนี้ สะท้อนใจจนบางคนน้ำตาไหลนะ น้ำตาไหลนะ “ชีวิตเป็นแบบนี้
 อยากจะพ้นจากทุกข์ โอ๊ยโฮ.. แต่กิเลสก็ยังอีกตั้งเยอะเลย โอ๊ยโฮ.. กิเลสในหัวใจนี้ แล้วจะพ้นจาก
 ทุกข์ใหม่ไหม? เวลาจะถอยก็สังเวช โอ๊ยจะเข้าก็ยังอู้หู่ๆ อยู่”

แต่มันจะมากจะน้อยขนาดไหนนะ.. คูสิ เวลาตะวันนะ ขึ้นตอนเช้า เรายืนอยู่นะ เงามเราจะ
 ทอดไปไกลมาก แต่ถ้าตะวันขึ้นมาถึงบนกลางเที่ยงวันนะ ตะวันอยู่บนศีรษะนะ พอลงมานี้ เ
 ของเราจะอยู่กับตัวเราเลย แต่ตะวัน ถ่างบ่าลงนะ เงามของเราก็จะยาวออกไปอีกแล้ว ยิ่งตะวัน
 จะตกดิน เห็นใหม่ เหมือนตอนเช้า นี่ก็เหมือนกัน ในการปฏิบัติเริ่มต้น เราเห็นเงารานี้ยาวไกล
 เราก็อู้หู่ๆ กิเลสยาวขนาดนี้ กิเลสทุกข์ยากขนาดนี้เชียวหรือ

แต่ถ้าเราขยันหมั่นเพียรของเรา เห็นใหม่ ตะวัน ดวงอาทิตย์ ดวงอาทิตย์อุทัย สิ่งที่เป็นสัง
 ฆกรรม สิ่งที่เป็นมรรคญาณในหัวใจเปรียบเหมือนดวงอาทิตย์ ถ้าเราขยันหมั่นเพียร ถ้ามันทรงอยู่
 บนกลางศีรษะเราล่ะ? แล้วเงามันอยู่ที่ไหนล่ะ เงามไม่เห็นมี นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราขยันหมั่นเพียร
 เรากระทำของเรา เราต้องทำได้ ไม่ใช่อู้หู่ๆ แล้วไม่ไหวเลย นี่พูดถึงถ้ามันเป็นความจริงนะ

ถ้ามันเป็นความจอมปลอม มันมีการกระทำ เห็นใหม่ มันถึงว่าเป็นการหมกเม็ด!

เป็นการเอากิเลสซุกไว้ในใจ! แล้วเราจะไม่มีสิ่งใดเป็นประโยชน์กับเราเลย

แต่เพราะเรามีครูบาอาจารย์ มีหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์ท่านประพุด
 ปฏิบัติมา ท่านรู้ท่านเห็นของท่าน แล้วถ้าพูดตามความเป็นจริงก็ต้องพูดอย่างนี้ แต่ถ้าไม่มีใคร
 พูดตามความเป็นจริง เพราะคนรู้จริงมันน้อย คนรู้จริง เห็นใหม่ เพราะคนรู้จริง.. คุณักปราชญ์
 เศรษฐี-มหาเศรษฐีนี่นะ เขาใส่ของปลอมนะ เขาไม่ใส่เฟอร์นิเจอร์ของจริงหรอก โอ้คนอื่นจะใส่
 ของจริงนี่ เราทุกข์จน เราเป็นยากเข็ญใจนะ เอาของจริงมาใส่ เขาว่าของปลอม.. เศรษฐี-มหา
 เศรษฐีนะ เขาใส่ของปลอมทั้งนั้นนะ ใครก็ว่าของจริง

ถ้าเป็นครูบาอาจารย์ ผู้ที่มีคุณธรรม เขาไม่แสดงออก เพราะสิ่งที่ว่าเป็นคุณธรรม โลกเขา
 รู้กับเราไม่ได้หรอก ถ้าจะโลกรู้กันได้ เห็นใหม่ การแสดงธรรมๆ แสดงธรรมตั้งแต่พื้นๆ ขึ้นไป
 ถ้าจิตใจที่มันเข้าใจ มันพัฒนาของมันนะ มันจะฟังแล้วเข้าใจ

ฉะนั้น สิ่งที่ว่า “นั่นก็เป็นธรรม นี่ก็เป็นธรรม” เอาธรรมมาจากไหน? เอาธรรมมาจากไหน?

ถ้ามันเป็นธรรมจริงนะ เขาเม้มปาก เขารู้้อยู่ภายใน พอรู้้อยู่ภายใน แล้วถ้าเวลาท่านแสดงธรรม ท่านเป็นผู้ให้โอวาท นั่นล่ะออกมาเต็มที่เลย สิ่งที้ออกมาเต็มที่นั่นนะ เพราะอะไรล่ะ เพราะความเมตตา เพราะสิ่งนั้นนะท่านพูดออกมาเพื่อประโยชน์กับเรานะ ฉะนั้น สิ่งที่ว่าเวลาครูบาอาจารย์ท่านรู้จริง เห็นไหม ท่านไม่พูดพร่ำเพรื่อ การที่พูดพร่ำเพรื่อแล้วมันง่ายตาย สิ่งนั้นนะมันเป็นเรื่องสิ่งที่เป็นอุปาทาน เป็นธรรมะทับซ้อน ธรรมะทับซ้อนธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมะของครูบาอาจารย์ทับซ้อนกิเลสของเรา แล้วไม่เป็นความจริง

แต่ถ้าเป็นความจริงที่ครูบาอาจารย์ท่านทำมานะ มันมีเหตุมีผลใช่ไหม พอมีเหตุมีผล เวลาทำความสงบของใจเข้ามา มันเข้าไปสู่จิตที่เป็นธรรมชาติที่รู้ พอธรรมชาติที่รู้นี้มีหลักมีเกณฑ์ ธรรมชาติที่รู้มันต้องออกแสวงหา ออกแยกแยะให้เข้าไปทำลายโครงสร้าง โครงสร้างของธรรมชาตินั้น ถ้าโครงสร้างของธรรมชาตินั้นไม่ได้ทำลาย เราไม่ได้แยกแยะโครงสร้างอันนั้น

เพราะเวลากิเลสคืออะไร? กิเลสคืออวิชชา เห็นไหม อวิชชามันอยู่ที่ไหน? มันอยู่ที่ตัวสติจิต “จิตฺติจิต” เห็นไหม ความรู้สึกลึกซึ้งของมนุษย์ใช่ไหม สัญชาตญาณของมนุษย์ใช่ไหม นี่คือโครงสร้างของมัน

โครงสร้างของมนุษย์มีธาตุ ๔ และชั้น ๕ โครงสร้างของมนุษย์มีความรู้สึกลึกซึ้ง ในเมื่อความรู้สึกลึกซึ้งนี้มันออกมาจิตจิต มันออกมาจากภวาสวะ ออกมาจากภพ ออกมาจากกิเลส มันจะเป็นความสะอาดไปไหม? มันได้ชำระล้างหรือยัง?

มันจะชำระล้างสิ่งนี้ไม่ได้เลย เพราะมันเป็นโครงสร้างของมัน เพราะเราเกิดเป็นมนุษย์ใช่ไหม เราเกิดเป็นมนุษย์ เราเกิดมาจากอะไร? เราเกิดมาจากอวิชชา อวิชชา นี้ปฏิสนธิจิตมันพามาเกิด แล้วอวิชชามันอยู่ที่ไหน? อวิชชามันอยู่ที่ภวาสวะ อยู่ที่ภพ อยู่ที่ปฏิสนธิวิญญาณ

ไม่ใช่วิญญาณในชั้น ๕ ด้วย! วิญญาณในชั้น ๕ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ.. วิญญาณในชั้น ๕ นี้ มันเป็นเพราะจิตมันไปเสวยออกมา มันถึงเป็นอารมณ์ความรู้สึก

แล้วถ้าเวลาปฏิสนธิวิญญาณมันมีวิชาอยู่ของมัน วิชาณะ ความที่เป็นกิเลสค้นหา ความทะยานอยาก มันก็ต้องส่งออก เห็นไหม “จิตเป็นธรรมชาติที่รู้” รู้โดยขั้น ๕ พอรู้โดยขั้น ๕ มันเป็นความรู้สึกนึกคิดออกมา แล้วเวลาเราศึกษาธรรม เราพิจารณาธรรม เรามีสัญญาอารมณ์ ที่ศึกษาธรรม แล้วธรรมเป็นสมบัติของเรา นี่มันทับซ้อนกันมาอย่างไร

แล้วถ้ามันทับซ้อนมาอย่างนี้มันจะไปชำระกิเลสกันตรงไหน?

แล้วมันจะไปชำระกิเลสที่ไหน?

แต่ถ้าจิตมันสงบ พอจิตมันสงบ พิจารณาเข้ามา.. พิจารณาเข้ามา.. จิตมันสงบเข้ามา สิ่งที่เป็นวิชา สิ่งที่เป็นธรรมชาติของกิเลส มันสงบตัวลงๆ พอสงบตัวลง เราพิจารณาของเรา ใช้ปัญญาของเรา มันทำให้ปัญญาออกก้าวเดิน ให้เราออกฝึกหัดใช้ปัญญา พอฝึกใช้ปัญญา มันเกิดธรรมสังเวช เกิดสังเวชเราก็ต้องมีความขยันหมั่นเพียร จิตก็สงบมากขึ้น

เวลาใช้ปัญญาอบรมสมาธิ-สมาธิอบรมปัญญา ใช้พุทโธก็ได้ ปัญญาอบรมสมาธิก็ได้ นี่จิตมันจะสงบมากขึ้น พอจิตสงบมากขึ้น เราพิจารณาซ้าๆ พอพิจารณาซ้าเข้าไป พอมันเห็นตามความเป็นจริง เห็นไหม จิตสงบมีหลักเกณฑ์ สัมมาสมาธิ พอสัมมาสมาธิ พอมันเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม มันเป็นงานชอบ เพียรชอบ ความระลึกรชอบ ความชอบธรรมมันเกิด พอความชอบธรรมมันเกิด พอความชอบธรรมมันเกิด มันเห็นอะไร?

เห็นกาย เห็นไหม ถ้าเป็นปัญญาวิมุตติ เห็นกายโดยการเทียบเคียง เห็นกายโดยการพิจารณาแล้วมันปล่อยวางเข้ามา จิตมันจับต้อง.. จับต้อง! จับต้องอย่างไร? จิตเป็นธรรมชาติที่รู้ มันรู้อะไร? เพราะมันรู้กาย ถ้าเป็นกาย การเปรียบเทียบมันเป็นขั้น ๕ เพราะถ้าไม่มีสังขารปรุง ไม่มีอะไรต่างๆ มันจะเปรียบเทียบเรื่องกายได้อย่างไร?

แต่ถ้าเป็นเจโตวิมุตติ จิตมันสงบแล้ว เจโตวิมุตติ เห็นไหม มันเห็นร่างกายนี้เป็นภาพเป็นสิ่งที่ต่างๆ พอเห็นเป็นภาพขึ้นมามันแก้ไขของมัน มันวิภาคะ มันแยกส่วน-ขยายส่วนของมัน ให้เป็นไตรลักษณ์ ให้เป็นอนัตตา

ความเป็นอนัตตา เห็นไหม “สัพเพ ธัมมา อนัตตา.. สังขธรรมต้องเป็นอนัตตา”...ใช่! มันเป็นอนัตตา แต่สิ่งที่พ้นจากอนัตตาไป มันคืออะไรล่ะ?

ถ้ามันพิจารณาของมัน.. พิจารณาของมัน.. ซ้ำแล้วซ้ำเล่า มันปล่อยวาง เห็นไหม มันก็เป็นอนัตตา อนัตตาคือว่ามันปล่อยวางหมด.. มันปล่อยวางหมด.. พอปล่อยวางหมด จิตมันก็ยังเป็นธรรมชาติของมัน เพราะมีอวิชชาของมัน มันยังครอบงำอยู่ของมัน เพราะมันปล่อยวางมาเป็นตถกัปทาน ปล่อยวางมาเป็นชั่วคราว

นี่ไง นี่โครงสร้าง! โครงสร้างของขั้น ๕ โครงสร้างของจิต โครงสร้างของจิต-ธรรมชาติที่รู้ มันมีโครงสร้างของมัน ถ้ามีโครงสร้าง โครงสร้างเฉพาะจิตทุกๆ ดวง จิตที่มากเกิด ปฏิสนธิจิตนะมันเกิดของมัน มันมีโครงสร้างของมัน พอมีโครงสร้างของมัน แล้วโครงสร้างมันผ่านอะไรล่ะ? มันผ่านขั้น ๕ มันผ่านกาย ผ่านเวทนา ผ่านจิต ผ่านธรรม เห็นไหม มันพิจารณาของมัน มันก็แยกแยะของมัน ถ้ามันแยกโครงสร้างได้ มันแยกโครงสร้างของมัน นี่ไง การแยกโครงสร้างของจิต การแยกธรรมชาติของมัน

ที่ว่า “เป็นธรรมชาติ ธรรมะเป็นธรรมชาติ ธรรมะเป็นธรรมชาตินี้” ธรรมชาติก็คือตัวภพนะ ธรรมชาติคือสสาร ธรรมชาติคือสิ่งที่มันแปรปรวนนะ เพราะมันมีโครงสร้างของมัน แต่มันเป็นโครงสร้างที่มันเป็นนามธรรม เห็นไหม นี่เพราะจิตมันเป็นนามธรรม พอมันการเคลื่อนไปของจิตมันก็เป็นนามธรรม

แต่เรารู้กันด้วยวิทยาศาสตร์ พยายามจะให้มันเป็นรูปธรรม มันก็ทับซ้อนลงไป เพราะวิทยาศาสตร์.. ดุติ คุณคลื่นหัวใจที่เขาจับด้วยคลื่นไฟฟ้าสิ เราก็นั่นนั่นนี่คือนามธรรมๆ นามธรรมแล้วมันแก้ไขอะไรได้ล่ะ? นามธรรมนี่มันเป็นปลายเหตุ ปลายเหตุที่ทำให้เห็นว่ามันมีคลื่นพลังงานเท่านั้นเอง

แต่เวลาโครงสร้างของมันล่ะ โครงสร้างที่เราจะแยกแยะด้วยภาวนามยปัญญา ภาวนามยปัญญาที่เราศึกษากันอยู่นี้ เราภาวนากันอยู่นี้ เราพยายามจะสร้างสังขธรรม สร้างอริยสัจ สร้างสังขจะความจริง ความจริงที่เกิดจากใจ ที่นักปฏิบัติ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านสอนอยู่ ท่านกรรมฐานที่ประพฤติปฏิบัติกันมานี้ ถ้าประพฤติปฏิบัติกันมา มันก็พิจารณาของมันซ้ำแล้วซ้ำเล่า พอซ้ำแล้วซ้ำเล่า มันแยกของมัน “ขั้น ๕ ไม่ใช่เรา เราไม่ใช่ขั้น ๕”

เวลา “กายไม่ใช่เรา เราไม่ใช่กาย” มันทำลายโครงสร้างนะ โครงสร้างมันประกอบไปด้วยอะไร โครงสร้างมันอยู่ได้ด้วยความคิดของใครนะ? มันก็ด้วยความยึดของสังโยชน์

สังโยชน์ เห็นไหม อุปาทานยึดมั่นถือมั่น! ความยึดมั่นของมันเป็นอุปาทานมันยึดมั่นถือมั่น ยึดมั่นว่า “สรรพสิ่งนี้เป็นเรา.. สรรพสิ่งนี้เป็นเรา..” แต่เวลาปฏิบัติขึ้นมา ปฏิบัติให้เป็นอุปาทานขึ้นมา ปฏิบัติขึ้นมา..

ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สิ่งใดเรารู้ที่อยู่แล้ว สิ่งใดก็มีอยู่แล้ว มันก็เป็นอุปาทานนะ จิตมันมีอุปาทาน ความยึดมั่นเป็นอุปาทานในหัวใจอยู่ แล้วก็ไปยึดมั่นอุปาทานในธรรมชาติ แล้วก็ไปยึดมั่นในการปฏิบัติอีก แล้วมันจะไปปล่อยวางตรงไหนนะ?

แต่เพราะเราทำความสงบของใจโดยมีครูบาอาจารย์ท่านคอยชี้แนะ แล้วเราก็ทำของเราด้วย พอมันเกิดการกระทำ เกิดปัจจัยตั้ง เกิดสันตสิฏฐิโก เกิดการกระทำ เกิดการแยกแยะ เห็นไหม นี่โครงสร้างมันด้วยเอามาวิจัย

จิต! เวลาจิตสงบแล้วเป็นสัมมาสมาธิ พอมันจับกาย จับเวทนา จับจิต จับธรรมด้วยตามความเป็นจริง เห็นไหม นี่จากโครงสร้าง เพราะจิตนี้เป็นนามธรรม คุณติ จิตวิญญาณอยู่ในร่างกายนี้ เวลาพูดนี้ต้องขยับปากนะ ต้องมีกลองเสียง ต้องมีเสียงขบคันทันออกมา เห็นไหม เวลาการกระทำของมัน เวลาจิตที่มันแสดงออก มันแสดงออกโดยสีหน้า เวลาโกรธ เวลาไม่พอใจ เห็นไหม มันแสดงออก นี่โครงสร้างของมัน นี่โครงสร้างของโลก

แต่เวลาจิตมันสงบเข้าไป มันไปจับเห็นนะ “จิตนี้.. อารมณ์ความรู้สึกเหมือนวัตถุอันหนึ่ง” มันจับ มันแยก มันแยะ มันรู้ มันเห็น ถ้าคนวิปัสสนาไปมันจะชัดเจนมาก! ความชัดเจนอย่างนี้ การวิปัสสนาอย่างนี้ นี่มันเกิดขึ้นมาจากอะไร? มันเกิดขึ้นมาจากจิตดวงนั้น จิตดวงนั้น..

จิต-ธรรมชาติที่รู้ แล้วมันมีทวนกระแส มันพิจารณาของมันด้วยศีล สมาธิ ปัญญา นี่มันทวนกระแสเข้ามาจับตัวจิต-ธรรมชาติที่รู้ จับตัวจิต แล้วธรรมชาติที่มันโครงสร้างนี้ มันได้แยกได้แยะ ได้วิปัสสนา มันรู้มันเห็นชัดๆ อย่างนี้นะ แล้วพอมันแยกมันแยะขึ้นไป มันก็ปล่อยวาง.. ปล่อยวาง.. เพราะอะไร ถ้ามันปล่อยวางได้ด้วยกำลังของสมาธิและมีปัญญา เห็นไหม

สมาธิสัมปยุตด้วยปัญญา สมาธิสัมปยุตด้วยงานชอบ สมาธิสัมปยุต..

คำว่า “สัมปยุต” มรรค ๘ มันสัมปยุต มันรวมตัว สัมปยุตเป็นกระบวนการของมัน แล้วกระบวนการนี้ไปแยกแยะโครงสร้าง แยกแยะขั้น ๕ แยกแยะกาย แยกแยะเวทนา แยกแยะจิต แยกแยะธรรม มันแยกแยะของมัน นี่มันมีกระบวนการของมัน มีการกระทำของมัน มันก็ปล่อย.. ปล่อย.. การปล่อยแบบนี้ นี่ประสบการณ์ของใจ

ถ้าใจมีประสบการณ์.. นิพพานมันอยู่ที่ไหน? ที่ของมันมีอยู่แล้วมันอยู่ตรงไหน?

ถ้าจิตไม่มีการกระทำ จิตไม่มีการประพฤติกปฏิบัติ จิตไม่มีการแยกแยะ มันจะเอามาจากไหน? สิ่งของมันเอามา สิ่งที่ทำมาแล้วที่ไม่มีการแยกแยะ มันไม่เอามาจากไหน? แล้วถ้ามันมี มันมีมาจากไหน? มันมีมาจากการล้มลุกคลุกคลาน มันมีมาจากใจที่อ่อนค้อย ใจที่เราว่า..

ถ้าอ่อนค้อย มันก็ตกไปข้างหนึ่ง.. ถ้ากระด้าง เข้มแข็งเกินไป มันก็ตกไปข้างหนึ่ง

อึดถึกทนทาน โยค-กามสุขัลลิกานุโยค.. ทเวเม ภิกขเว.. ภิกขุไม่ควรเสพทาง ๒ ส่วน

อ่อนค้อยเกินไปก็ไม่ได้ แข็งกระด้างเกินไปก็ไม่ได้ นี่แล้วมันมีมาปฏิบัติ ความสมดุลของมัน นี่พอวิปัสสนา ถ้ามันสมดุลของมัน มันจะปล่อย ถ้าไม่สมดุลของมัน เห็นไหม เวลาถ้าจิตมันสมาธิมันเข้มแข็งขึ้นมา มันจะใสไปหมด ทุกอย่าง.. ถ้าพิจารณากาย กายนี้ใส! เป็นโครงสร้างใสเหมือนกระจกใสเลยละ แล้วมันใสอยู่นี้ กำลังของมัน มันใส มันไม่เป็นอนัตตา คือมันไม่ย่อยสลาย กำลังที่ว่ามันเข้มแข็งนะ

แต่ถ้าจิตมันอ่อนค้อย มันตั้งขึ้นมาไม่ได้ มันเป็นของเหลว มันจะตั้งรูปกายขึ้นมา มันก็ไม่ใช่ชัดเจน เห็นไหม แต่ถ้าจิต ถ้าสมดุลของมัน มันตั้งกายขึ้นมา แล้วพิจารณาแล้วมันละลายลง มันแปรสภาพของมันไป ซ้ำแล้วซ้ำเล่า.. ซ้ำแล้วซ้ำเล่า.. นี่ไง! ถ้าไม่มีการฝึกหัด ไม่มีการอบรมจิต จิตมันจะคลายตัวมัน มันจะปล่อยวางสิ่งนั้น นี่โครงสร้างของมันไง

ที่ว่า “ธรรมะเป็นธรรมชาติ ธรรมะเป็นธรรมชาติ แล้วธรรมชาติทำอะไรต่อ?” ธรรมะก็มากอดกั้นอยู่นี่ไง ธรรมะก็ยังมาทุกข้ออยู่นี่

“จิตเป็นธรรมชาติที่รู้” แต่เพราะอริยสัจ เพราะความจริง เพราะสิ่งมีการกระทำ เพราะมรรคญาณมันเข้าไปกลั่นกรอง กลั่นกรองธรรมชาติ แยกแยะธรรมชาติ สรรพสิ่งธรรมชาติที่มัน

รวมตัว เห็นไหม คุณสิ เวลาเฮอริเคนมันเกิด แล้วมันเกิด มันเกิดเพราะอะไร? เกิดเพราะความร้อนของภูมิอากาศ ภูมิอากาศ พอมันร้อน มันร้อนในตัวของมันในน้ำรวมตัวกัน แล้วคุณน้ำเป็นพายุขึ้นไป.. มันมาจากไหน?

แล้วมรรคญาณมันมาจากไหน? สิ่งที่ว่าสัมมาสมาธิ ศีล สมาธิ ปัญญา ที่มันเกิดขึ้นมาในหัวใจที่มันพัฒนาขึ้นมา มันมาจากไหน? ถ้ามันไม่มีการกระทำขึ้นมา มันจะเป็นการภาวนามาจากไหน? นี่ไง สิ่งที่เป็นที่ทำ นี่ทวนกระแส ถ้ามรรคญาณมันทวนกระแสเข้ามา มาทำลายตัวมัน มันทำลายบ่อยครั้งเข้าๆ ถึงที่สุดนะ สรูปกระบวนการของมัน กระบวนการของมัน ถ้ามันพิจารณาของมันแล้วมันขาดนะ กายไม่ใช่เรา เราไม่ใช่กาย กายไม่ใช่ทุกข์ ทุกข์ไม่ใช่กาย มันแยกของมัน มันต้องเป็นสัจจะของมัน

นี่สัจจะอันนี้ไม่ใช่ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าคือองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมตั้งแต่คืนวันวิสาขบูชา แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมวินัยเป็นทฤษฎีไว้เป็นธรรมที่เป็นข้อเท็จจริง อริยสัจ ความจริงที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางไว้ สาวก-สาวกะ พวกเราผู้เดินตาม ผู้ได้ยินได้ฟัง ได้เทคโนโลยี ได้อริยสัจ ได้สัจจะ ได้เทคนิค ได้ความจริงที่พระพุทธเจ้าทำแล้ว แล้วเราประพฤติปฏิบัติของเราขึ้นมาเนี่ย ด้วยทวนกระแสเข้าไป

จิตเป็นธรรมชาติที่รู้ มันไปรู้ด้วยอวิชา มันเป็นอวิชา! ธรรมชาตินี้คือตัวกิเลส จิตเดิมแท้ กิเลสทั้งหมด มันเป็นกิเลสทั้งนั้น แต่เพราะเรามีการกระทำ เพราะเราทำความสงบของใจ เพราะเราเป็นนงกรรมฐาน เรามีครูบาอาจารย์ เรามีหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นเป็นผู้นำ ผู้นำวางธรรมและวินัยไว้ให้ประพฤติปฏิบัติ แล้วเราทำตามครูบาอาจารย์ของเราด้วยความเป็นความจริงของเรา เราทำด้วยข้อเท็จจริงของเรา

สติก็เป็นสติจริงๆ ถ้ากำหนดพุทโธๆ ถ้าปัญญาอบรมสมาธิ ถ้าไม่มีสติ ล้มลุกคลุกคลานมาอย่างนี้ไม่ได้ เพราะมีสติ! เพราะมีสติ! พุทโธก็เป็นพุทโธจริงๆ เวลาปัญญาอบรมสมาธิก็เป็นปัญญาอบรมสมาธิจริงๆ เวลาเป็นสมาธิ มันสิ่งทีความสงบร่มเย็นของใจ แล้วใจมีกำลังของมัน ใช้ฝึกหัดใช้ปัญญาก็เป็นการฝึกหัดใช้ปัญญาจริงๆ ล้มลุกคลุกคลาน เจ็บไข้ได้ป่วย ทุกข์ยากอย่างไรมีความเข้มแข็ง มีการกระทำ.. มีการกระทำ มันก็ฟื้นตัวขึ้นมา

มันมีกระบวนการของมัน จนเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมโดยข้อเท็จจริง โดยความเป็นจริงขึ้นมา แล้วมันพิจารณาของมันไป ซ้ำแล้วซ้ำเล่า มันเป็นของใคร? มันก็เป็นของใจดวงนั้น มันเป็นของๆ ปัจจัยตั้ง สันติภูฏิกอกับใจดวงนั้น ใจดวงนั้นเป็นคนทำ

ไม่ใช่ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันเป็นธรรมของใจดวงนั้น!

ใจดวงใดทำได้ ใจดวงใดที่วิปัสสนาได้ ใจดวงใดกระทำได้ เวลามันขาดขึ้นมาที่ใจดวงนั้นนะขาด นี่ธรรมะมันอยู่ที่ใจ.. ทุกซ์! เวลาทุกซ์ ใจนี่เป็นคนทุกซ์ ใจ! หัวใจนี่เป็นคนทุกซ์ จิตนี่มันเป็นคนทุกซ์ จิตนี่พาเกิดพาดาย แล้วเวลาเกิดตายนี่มาด้วยความทุกซ์ความยาก

แต่ในปัจจุบันนี้ กิ่งพุทธกาล จิตนี้มันมีโอกาส มันเป็นชาวพุทธ แล้วพระพุทธศาสนา เจริญอีกหนหนึ่ง เจริญตรงไหน? เจริญตรงที่มีครูบาอาจารย์กัณฑ์ยืนยันการกระทำ แล้วเราทำตามความเป็นจริงนั้น แล้วครูบาอาจารย์ เห็นไหม คุณหมู่กรรมฐานเรลิต ตั้งแต่หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น หลวงปู่มั่นท่านจะพูดเลย หลวงตาท่านเล่าให้ฟังประจำ “หมู่คณะอย่าลืมหลวงปู่ขาวนะ หลวงปู่ขาวได้คุยกับเราแล้ว..อย่าลืมองค์นั้น.. องค์นี้ๆ นะ..” นี่ได้ตรวจสอบกันๆ นะ

“หมู่คณะ” ในวงกรรมฐานเราได้ประพฤติปฏิบัติขึ้นมา แล้วในวงกรรมฐานเรานะ ได้กลั่นกรองๆ แล้วเรายังเห็นร่องเห็นรอยอยู่ ครูบาอาจารย์ของเราท่านนิพพานไปหมดแล้ว องค์ที่ หลวงปู่มั่นท่านรับรองๆ ท่านนิพพานหมดแล้ว

ถ้าเหลืออยู่ที่นี่มันก็เหลืออยู่ที่ผลประโยชน์ทับซ้อนนี้ กิเลสมันทับซ้อน ธรรมะมันทับซ้อน ทับซ้อนกันจนไม่มีหลักมีเกณฑ์กันใจ แล้วเรายังมีร่องมีรอยอยู่ที่นี่ เราชะล่าใจไหม เราจะนอนใจกันไหม ถ้าเราจะไม่นอนใจกัน เราจะต้องเข้มแข็ง ฉะนั้น ธรรมที่เขาแสดงกัน มันก็เป็นธรรมะของพระพุทธเจ้าทับซ้อนกับกิเลสของเขา

ถ้าไม่ทับซ้อนกับกิเลสของเขา เขาต้องบอกถึงวิธีการ

ครูบาอาจารย์ของเรา หลวงปู่มั่นนะ ท่านบอกแต่วิธีการ ท่านไม่บอกถึงมรรคผล เวลาถึงมรรคผลที่มันจะสรุป ท่านจะข้ามไป เพราะท่านห่วงลูกศิษย์ ท่านห่วงว่าผู้ที่ปฏิบัติจะได้ฟัง จะได้สัญญา จะได้สัญญาถึงผลของการกระทำ แล้วผู้ที่ปฏิบัติก็หวังแต่ผลนั้น ไม่มีการกระทำให้เป็นสมบัติของตนขึ้นมา ถ้าผู้ที่กระทำเป็นสมบัติของตนขึ้นมา มันก็จะทำ เห็นไหม ไม่ใช่ธรรม

ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่ใช่ธรรมของหลวงปู่มั่น ไม่ใช่ธรรมของหลวงปู่เสาร์
ไม่ใช่ธรรมของครูบาอาจารย์ที่สั่งสอนเรา

มันเป็นธรรมของเรา! มันเป็นธรรมที่เกิดขึ้นมาจากใจ!

มันต้องเป็นธรรมที่เกิดขึ้นมาจากใจ!

เกิดขึ้นมาจากใจแล้วชำระกิเลสในหัวใจดวงนั้น มันทำลายโครงสร้าง เห็นไหม

“จิต-ธรรมชาติที่รู้” แต่มีธรรมชาติที่ทวนกระแส นี่กินแดนเข้ามาทีละเล็กทีละน้อย จนมัน
ทำลายโครงสร้างนั้น จนสรุปสมุจเฉตพหุหน สัตโยชน์ขาดออกไป เป็นพระโสดาบันขึ้นมา จิต
ดวงนั้นแจ่มแจ้งชัดเจน! จิตดวงนั้นจะรู้แบบแจ่มแจ้งชัดเจน! ไม่ต้องให้มีใครมาบอก ไม่ต้องให้
มีใครมาค้าประกัน

แต่ตอนที่ล้มลุกคลุกคลานนะ อยากจะหาครูหาอาจารย์ อยากจะหาที่พึ่ง อยากจะหาใคร
คอยส่งเสริม ทุกข์ยากลำบาก ในการประพฤติปฏิบัติทุกข์ยากลำบาก เพราะครูบาอาจารย์ของเรา
ท่านทำมาก่อน ท่านถึงมีน้ำใจกับพวกเรา ท่านถึงเป็นห่วง ท่านถึงคอยดูแล คอยส่งคอยเสริม
เพราะในการประพฤติปฏิบัติ งานแสนยาก งานทุกขงานยาก แล้วการกระทำมันจะได้ผลเอา
เมื่อไร?

แต่ถ้ามันเป็นเรื่องของโลก กิเลส นี่ธรรมชาติที่ซับซ้อนกับกิเลส..

“ลัด ตื่น สะดวก สบาย ได้หมด สิ่งใดก็ได้”... ได้อะไร?

ได้กิเลส ได้ธรรมะกตกิเลสไว้ แล้วรอวันระเบิด! เอวัง